مونږ او توحيد

ليکونکي: بشير احمد لودهي

بيا کتونکي: حافظ صلاح الدين يوسف

پښتو ژباړونکي: قريب الرحمن سعيد

Download from: aghalibrary.com

بسم الله الرحمن الرحیم

دکتاب د ژباړې په اړه:

د ۲۰۱۰ زیږدیز کال د دسمبر دمیاشتې په نیمایی کې په ناروې کې د افغانانو د امام درومند مولوي صاحب عبدالرؤف ساپې (ابوبکر) له اړخه د ایټالیی دهیواد په ګډون د څو اروپایی هیوادونو دسفر بلنه را کړل شوه. ما هم دغه بلنه ، که څه هم په روغتیایی توګه ورته تیار نه وم ، ومنله او بیا مو د دسمبر دمیاشتې په شپاړسمه د ناروې څخه دسویډن او ډنمارک نه علاوه د جرمنی دهامبورګ او مونشن ښاورنو ته سفر وکړ ، دې سفر په جریان کې په مختلفو ښارونو کې دیو شمیر دوستانو سره د څه وخت د تیرولو وروسته د اطریش له لارې ایټالیا ته ورسیدو . هلته د میلن په ښار کې څو پاکستاني دوستان ، چې زمونږ دبلنې اصلی خلک وو ، مونږ ته منتظر وو ، هلته د څو شپو او ورځو دتیرولو او په دیني مسایلو باندې دبحث او څیړنې وروسته د بیرته راستنیدو په وخت کې دهغه ځای یو مښور پاکستاني دوست (ملک حسن) ماته څو کتابونه ډالی کړل چې په هغې کې یو هم د «مونږ او توحید » کتاب و. هغه له ماڅخه کلکه غوښتنه وکړه چې که زه یی په پښتو ژبه و ژباړم تر څو د عامو پښتنو مسلمانانو د عقایدو په تصحیح کې څه رول ادا کړای شي .

داکتاب ما ولوست او په ډیر دقت سره مې ولوست ، په دې کې دعقیدې د سهي کولو له پاره چې کوم قرانی دلایل وړاندې شوې اویا د رسول الله صلی الله علیه وسلم او نورو انبیاؤ په ویناو او عملونو باندې استناد شوې دې ، ډیر د غور وړ دي.

ما هم د الله تعالې څخه د خیر او برکت دغوښتنو او په دې اړه د ثواب د ترلاسه کولو له پاره خپل نور کارونه شاته و غورزول او دهمدې کتاب په ژباړه مې پیل وکړ چې الحمد لله په ډیر لږ وخت کې مې د هغې ژباړه سرته ورسوله .

کیدای شی په ژباړه کې اویا د مضمون د ټیپ کولو په وخت کې څه غلطی شوی وې چې د لوستونکو په کومک به یی انشاء الله په را تلونکې کې اصلاح کړو .

ستاسې ټولو څخه دخیر اوعافیت د ترلاسه کولو له پاره ددعاو منتظر یم.

الله تعالې دې زمونږ عقاید همغسې جوړ کړی لکه څنګه چې رسول الله صلی الله علیه وسلم مونږ ته را ښوولې دي .

الله دې ددې ستر کار اجر ددې کتاب لیکونکې او ترڅنګ یی زما درنو والدینو ته هم ور ورسوی. (امین (

ستاسو ددعاوو منتظر :

قریب الرحمن سعید

اتم جنوري ۲۰۱۱م زیږدیز کال

ناروي ، اوسلو

دلاشریک اوذوالجلال خدای په نامه

سرلیک:

څو کاله تر مخه مې نذیز بهتی صیب ته یو لیک ولیکه. هغه لیک د (د سیالکوټ د معاشرې د اصلاح د ټولنې) له اړخه د « مونږ او توحید » د کتاب په نامه چاپ او بیا د همدې ټولنې د مصارفو په بسپنه د خلکو تر منځ وویشل شو.

الحمدلله ! زیاتو لوستونکو هغه ډیر خوښ کړ. اوس د همدې دوستانو د زیات اصرار په واسطه یو ځل بیا خپله دغه پخوانی لیکنه لوستونکو ته وړاندې کوم. زه ډله بندي ګناه ګڼم، او د خیر د دعا پرته بل کوم غرض نه لرم. ماته د خپلې بې بضاعتی په اړوند احساس شته. خو د دې ټولو کمیو سره سره بیا هم زه ستاسې تر مخ د مخاطب کیدو جرءت کوم. کید ې شې چې زه به تاسو د خپله ځانه سره همخیاله نه کړاې شم او زما دغه څیړنه به ستاسې د عقاید و سره په ټکر کی وی ،خو سهې د غلط څخه او حق د باطل څخه د جدا کولو له پاره باید یو میزان او تله موجوده وی. د مسلمانانو له پاره چې کوم اصول د قران او د رسول الله صلی الله علیه وسلم د حدیثو له مخې ټاکل شوي ، د همغوې نه غوره تله او میزان بل نه پیدا کیږي.

تاسې هم دا خبره په خپل ذهن کې وساتئ او د حق په لاره کې د تعصب خنډ مه پریږدئ ، ښکنځلې کول او یا په غصې کیدل او یا د کتاب سوځول د لیونیانو کار دي. هغه په خلاص زړه سره ولولئ او بیا یې د قران او حدیث په تله کې وتلئ ، که خبره سهې وه نو ماته دعا وکړئ او که غلطه وه نو ماته لیک و لیکئ اولار ښوونه راته وکړئ. په خلاص نیت سره دعا وکړئ چې الله تعالې ماته او تاسې ته همغه لاره را وښیي چې د هغه حبیب محمد عربي صلی الله علیه وسلم لاره وي ، الله تعالې ته غوره وي. راځئ چې یو ځاې دعا وکړو.

په دې خبره باندې اعتراف کول هم ډیر اړین ګڼم چې وایم چې زه نه کوم عالم او فاضل یم ، نه کوم مولوي ، پیر ، صوفی ، درویش او یا د شپې بیدار ه زاهد یم. او د دې لارې په خپلو ښیګڼو وویاړم.

»هغه چې په هندو توب نازیدو هغه نن حجازی وخوت.

د دې محفل د غه پخوانې شړل شوې نن نمازی وخوت« .

د مصداق په اساس زه هغه تور مخې یم چې د ژوند بهترین وختونه مې په جهالت او تیارو کې تیرشوي دي. لمړنۍ ښوونه مې په مندر کې پروت لمړني ښوونځي کې ترسره کړې او د همغې په اساس مې د همغه کوچنی والې څخه د بتانو او مندرونو سره ځانګړې غقیده درلوده. بلکه د هندو مذهب د رغبت په اساس زما مور او پلار ډیر اندیښمن و. دا یواځې زما درب فضل و چې د غه بې لارې یې د حرم په لور راوست. الحمدلله ، نن د فرقه پالنې د لعنت څخه اخوا او د همدردۍ د جذبې څخه ډک د خپلو دوستانو سره په دې خاطر مخاطب یم چې زما دا لیکنه به د کوم لارورکي له پاره دلارې مشال و ګرځي او زما له پاره به د نجات پانګه شي. شاید چې زما دغه ډیر کم زحمت به دالله په دربار کې قبول شي ځکه هغه غفور او رحیم دې ، هغه به زما دغه تور مخ پریمنځي تر څو د قیامت په ورځ زه هم د خپل مخ د

ښوولو وړتیا ولرم. زه نه ادیب یم او نه شاعر. چې ستونزمنه اوپه الفاظو کې را نغښتې لیکنه وړاندې کړم خو بیا هم زما په لیکنه کې به دژبې او بیان څه غلطیانې هم وي ، په دې خاطر تاسې زما د لیکنې ټولې خامئ د نظره لرې کړئ اوزما په اصل مقصد باندې غور او توجه وکړئ.

ما د بحث لاندې موضوع په ذهن کې د کینولو په خاطر د هغې د اوږودوالې څخه خپله لمن راټوله کړې ده. او دلنډیز څخه مې کار اخستې دې. نو که چیرې تاسې هغه ټول یاد کړل شوي ایآ تونه د سیاق و سباق سره په قران کې ولولئ نو ډیر زیات ګټور معلومات به ترلاسه کړئ .

بشیر احمد لودهي (فتح ګړهـ ، سیالکوټ)

بسم الله الرحمن الرحیم

د الله تعالي په اړه د باطله مذهبونو آند.

الف:- د الله تعالي په اړه د هندوانو آند:

دا انګیرنه به غلطه وي چې څوک ووایی چې هندوان د الله تعالي څخه منکر دي. هندوان هم یواځې او یواځې یو الله مني. دا جدا خبره ده چې هغوي الله تعالي په څو نورو نومونو سره یادوي. دنمونې په توګه دهغوي په مشهور مذهبي کتاب «بګوت ګیتا» کې الله تعالي د «وشنو» په نامه یادکړل شوې، او دټولو عیبونو څخه یې پاک، دهرشي خالق اوپیدا کونکې، څارونکې او فناکونکي ګڼلي. همدغه یې دمظلومانو پناه ځاې او دحق دپلټونکو له پاره خپلو موخو ته دورسیدلو منزل ګڼلي، هغوي په دې ګروهه دي چې «وشنو» د «اوتارانو» په بڼه په زمکه راښکاره کیږي، دهغوي د ویناو په اساس، (نرسنګ) دهغې څلورم، (رام چندرجي) دهغې اووم او (کرشن جی مهاراج) دهغې اتم «اوتار» دې. دهغوي د ویناو له مخې «وشنو» په مختلفو وختو کې په مختلفو بڼو باندې، په همغه توګه چې نن یې مسلمانان هم وایی، په زمکه را څرګندیږي:

وهي جو مستوې عرش تها خدا هوکر اتر پڑا مدینې مین مصطفې هوکر

چاچړ وانګ مدینه ډسې تې کوټ متهن بیت الله ظاهر وچ پیرفریدن تې باطن وچ الله

متې دا بت بنا کې آپې وچ بهه ګیا جګان نون بناون والا کهړې کهیډې پې ګیا

(استغفرالله، نعوذ باالله ثم نعوذ باالله)

د هندوانو د عقایدو په مطابق دهمدې بزرګانو عبادت کول په حقیقت کې د «وشنو» عبادت کول دي. تر هغې پورې د ورسیدو له پاره د «دیوتاګانو» خوشحالول لازم او اړین دي او که نه چیرې دا «وشنو» او چیرې دا دخاورو څخه جوړ شوې انسان. اوس نو غور وکړئ چې د ننیو مسلمانانو عقیده دهغوي څخه توپیر لري او که نه؟

د دویم نړیوال جنګ د اور لمبو ټوله نړۍ په خپلو لمبوکې را ونغاړله. ماته هم د عسکري خدمت په لړ کې په لرې شرقي هیواد و لکه (برما او ....) کې د ګرزیدو را ګرزیدو فرصت تر لاسه شو. هلته د خلکو مذهب «بدمت یاد بوتانو عبادت» دې. ما ته د هغوي کورنو او عبادتځایو ته د ور ننوتلو موقع هم تر لاسه شوه، د ګوتم بد، بت وو ینئ، دهغوي عقیده هم دهندوانو د عقیدې سره یو شانته والې لري، یواځې په نومونو کې یې توپیر لیدل کیږي.

د بتانو عبادت:

دا به سهي نه وي چې وو ایو چې بت پالونکې خلک د بتانو عبادت کوي ، هغوې هم تیرې د تیرې په څیر پیژني ، که چیرې د تیرو عبادت یې هدف وایي نو بیا به یې دغرونو عبادت کاوه. ځکه هلته سترې سترې تیرې شته او تر څنګ به یې د سړکونو په جوړولو کې د تیرو د استعمالولو بې عزتي نه کوله ، خو هغه تیره چې دکوم دروند او بزرګ شخصیت په نامه منسوب کړل شوي وی نو بیا دهغې تیرې احترام کول او دهغې عبادت کول خپل فرض ګڼی. هغوې دهغو بزرګانو عبادت کوي دکوم له پاره چې هغه تیره یا لرګي منسوب شوې وي. دهغوې مقصد دغه تیره یا لرګي نه وی بلکه دهغه شخصیت ذات وی ، په نړۍ کې هیڅوک هم د بتانو عبادت کونکې نه شته بلکه د بزرګانو عبادت کول یې مقصود وي.

دزمانې بدلونونه:

دجاپان په دوو سترو بمبارونوناګاساکي او هیروشیما باندې د «ستر زوې او کوچنی زوې» تر نامه لاندې دوو اتمي بمونو په راغورزولو سره د جاپان دد بمبارونو څخه کنډرې جوړې شوې وې ،د جاپانیانو دماتې سره سم دجرمني په عسکری ځواکونو کې هم بې نظمی را پیدا شوه او دهغې وروسته دویمه نړیواله جګړه پاې ته ورسیده. دهغې وروسته پاکستان هم منځته راغې ، د الله تعالې فضل و چې هندوان دوستان بیرته هندوستان ته ولاړل او مونږ ته مسلمان دوستان تر لاسه شول. هغه هم ډیر عجیب وخت و چې په ټولو کې د اسلام جذبه په پوره قوت سره موجوده وه . ټول د لمانځه ادا کونکي او د روژې نیونکي و. هرسهار او ماذدیګر به د قران تلاوت کیده ، ما په خپلو غوږونو دراډیو څخه دلمړي ځل له پاره د ۱۹۴۷ز کال د اګست په څوارلسمه په ډیره خوږه اوخوندوره ژبه دقران تلاوت واورید. او د «نیکو خلکو کیناسته به تا نیک و ګرځوي» د وینا په مطابق ماته د لمړی ځل له پاره د قران د لوستلو شوق راپیدا شو . زما د پلار دعاوو خپل اغیز را څرګند کړې و اوزه عملا مسلمان شوم. مندر ته د تللو په ځاې مې جومات ته مخه کړه. ما به په ډیره کراره توګه دقران تلاوت کاوه ، خو زما په زړه کې یوه خبره را پورته شوې وه او هغه دا چې د ژبې پر ته د قران لوستل به په هغه بل ژوند کې ګټور وي، خو په دې ژوند کې تر هیڅ ډول ګټه نه شي اخستل کیدې. نو په دې خاطر ما دقران د عربي لوست تر څنګ دهغې په اردو ژبه باندې هم پورته دقت کاوه ، ما یو کوچنې چاپ کړل شوې قران مجید را وپیره چې تاج کمپنۍ خپور کړې و ،دهغې د هر آیت لاندې اردو ژبه هم لیکل شوې وه. د قران دا نسخه اوس هم له ما سره شته. ما به په یوه ورځ کې یو څو آیتونه لوستل خو دهغې اردو ژبه به مې په خپل ذهن کې ساتله. آیتونه به مې یوځاې کول او بیا به مې تر نتیجه تر لاسه کوله ، ددې تګلارې په واسطه زما او زما د دوستانو تر منځه څه اختلافات هم را ډاګیزه شول. لکه څنګه چې په قران کې الله تعالې فرمایلې دي:

»دا دبرکته ډک کتاب مونږ په دې خاطر پر تا نازل کړ ، تر څو دا خلک دهغې په آیتونو باندې غور وکړي اود عقل او فکر لرونکې خلک تر سبق تر لاسه کړي.»(ص:۲۹/۳۸(

»ایا دا خلک په قران کې غور او فکر نه کوي اویا دا چې دهغوې زړونو ته قلفونه ور اچول شوي دي «

) محمد:۲۴/۴۷(

ما فکر وکړ چې:

کیون زیان کار بنون سود فراموش رهو ؟ فکر فردا نه کرو محو غم دوش رهو

)علامه اقبال(

»ولې زیان کاره شم اود سبا ګټه هیره کړم. د سبا فکر و نه کړم او یوائې د اوس په غم کې واوسم«.

د علماو سره اختلاف:

دمسلمانانو سره د ناستې پاستې په وخت کې را ته د علماو د خبرو د اوریدو فرصت هم تر لاسه شو ، زه په مندر کې را لوې شوې وم ، او د بت پالونکو تر منځ مې د خپل ژوند یوه برخه تیره کړې وه. په دې خاطر مې د علماو د دې خبرې دمنلو څخه انکار وکړ چې ویل یې: د مکې کافر او مشرک د الله تعالې څخه منکر وو ، او د تیرو څخه جوړ کړل شوي بتان یې خدایان ګڼل او دهمغوې بندګي یې کوله. ماد همدې پوښتنې د ځواب له پاره د قران کریم پانې اړولې را اړولې او د ځواب د پیدا کیدو هڅه مې کوله. ما په قران کې ولوستل چې دمکې قریشو هم یوائې یو الله تعالې د ټولو د پیدا کونکي ، د ټولو د مالک ، حاجت روا او مشکل اسانونکې په ځیر منې ، تاسو به زما په دې خبره لږ څه حیران شوې یاست خو زما دا خبره پخپله قران کریم تصدیقوي.

دمکې کفار او د الله په اړه دهغوې آند:

دمکې کفارو د نبي کریم صلی الله علیه وسلم په طریقو باندې د تللو څخه انکار وکړ،نو الله تعالې حکم وکړ چې دهغوې څخه د الله تعالې په اړه یو څو پوښتنې وکړئ ، نو دهغوې څخه چې د کوم ځواب ورکولو هیله کیده هغه هم قران کریم را نقل کړیده:

»او پرته له شکه ، که چیرې ته د هغوې څخه وپوښتې چې اسمانونه او زمکې چا پیدا کړي دي ، او لمر او سپوږمۍ چا مسخر کړي(په کار یې اچولي دي) ، نو دوې به سمدستي ووایي چې: الله تعالې. نو دې چیرې دي ؟ الله د خپلو بندګانو څخه د هر هغه چا رزق اوروزي پراخوي چې اراده یې وکړي او دهر هغه چا له پاره چې اراده وکړي روزي یې تنګوی ، بیشکه چې الله تعالې په هرشي ښه عالم او پوه دي ، او که ته د هغوې څخه وپوښتې چې د اسمان څخه اوبه چا نازل کړې دی ، چې په هغې سره یې زمکه د مرګ وروسته بیرته را ژوندۍ کړې ده ،نو دوې به خامخا ووایي چې الله تعالې ، نو ته ورته ووایه(اې محمده) چې: ټوله ثنا الله ته ده ، خو ددوې ډیرکې نا پوهه دی. (عنکبوت: -۲۹/۲۱) ۲۳

غور وکړئ اوزه هم هر وخت په همدې فکر کې یم چې ټول الله تعالې منې ، ځکه په دې اړه پخپله الله تعالې شاهدي ورکوي نوبیا ولې هغوې لار ورکي او بې عقله و ګڼله شول ؟ په یوه بل ځای کې الله تعالې فرمایی چې:

)»اې نبي !) ورته ووایه چې: تاسې ته د اسمانه او زمکې څخه څوک روزی درکوي ؟ یا د اوریدو او کتلو د ځواکونو مالک څوک دي؟ او دژوندیو څخه مړي او دمړو څخه ژوندي څوک را باسی ؟ او هغه څوک دې چې د کارونو (په اړه) تدبیر کوی ؟ نو هغوې به هرو مرو ووایی چې الله تعالې. نو ورته ووایه چې ایا تاسې اوس هم دهغه څخه نه ویریږئ ؟» (یونس: ۱۰/۳۱(

زه په دې خبره ډیر زیات حیران وم چې په دې توګه د الله تعالې د منلو زیان څه دې ؟ مونږ یی هم همدا ډول منو . خو داسې منونکو ته یی د نه ویریدونکو خطاب کړې دي. دا ولې ؟ بیا یی وفرمایل:

»او که چیرې ته دهغوې څخه پوښتنه وکړې چې اسمانونه او زمکې چا پیدا کړي دي نو دوې به ووایی چې الله. ته ورته ووایه چې: د ټولو ستاینو او تعریفونو وړ ، دالله تعالې ذات دې ، خو ددوې ډیر پرې نه پوهیږی.» (لقمان: ۳۱/۲۵(

ما دغه آیتونه په زړه کې د لټون د جذبې سره یو ځاې را یوځاې کول ، حیران وم چې نقص په څه کې دې چې زمونږ په څیر د الله تعالې منونکو ته نه پوهیدونکي وایی. ما یو ځل بیا د الله تعالې دغه وینا ولوسته چې:

»هغوې ته ووایه چې که چیرې تاسو ته څه پوهه وی نو ووایاست چې زمکه او دزمکې په سر دغه ټوله ابادې د چا ده ؟ دوې به هرو مرو ووایی چې د الله. ورته ووایه چې بیا تاسو ولې په هوش کې نه یاست ؟ دهغوې څخه وپوښته چې د اوه اسمانونو او ستر عرش مالک څوک دې ؟ دوې به هرو مرو ووایی چې الله. ورته ووایه چې بیا تاسې ولې نه ویریږئ ؟ دوې ته ووایه چې: ووایاست ، که چیرې تاسې پوهیږئ چې په هر شي باندې د چا واکمنی ده. اوهغه څوک دې چې پناه ورکوي اودهغه په مقابله کې هیڅوک پناه نه شي ورکولې ؟ نوهرو مرو به ووایی چې دا خو یواځې دالله پورې اړوند دي. ورته ووایه چې بیا ولې تاسو په دوکه اوفریب کې یاست ؟»(المؤمنون:۸۹-۸۴/۲۳(

هغه وخت چې ما دا آیاتونه ولوستل نو د نورو خبرو څخه پرته مې دمسلمانانو ددې شعر سره هم ډیر زیات اختلاف را پیدا شو چې وایی:

خدا کا بکړا چهرا لې محمد(ص) محمد(ص) کا پکړ چهړا کویی نهین سکتا

»د خداې نیونکي به محمد خلاص کړي خو د محمد د نیونکو دخلاصون له پاره هیڅوک نه شته«

اخر ولې او څه ډول ؟ ولې یی دسیدنا محمد صلی الله علیه وسلم په مقابل کې خداې دومره محبور را څرګند کړې دې.؟ حال دا چې حقیقت دادې چې دالله تعالې په مقابل کې هیڅوک هیچاته هم پناه نه شی ورکولې.

که تاسې لږ څه توجه وکړئ نو د پورتنې ایات د لوستې څخه دا را څرګندیږي چې د مکې کفارو د زمکې او اسمانونو پیدا کونکې، دیوه قانون له مخې د لمر اوسپوږمۍ څرخونکې ، دروزۍ د ورکولو څخه اخوا په هغې کې د کمښت او ډیرښت ، په هر شی باندې پوره او مکمل علم لرونکې ، داسمانونو څخه باران نازلونکې ، دهغې په واسطه د مړې زمکې څخه ژوند را زرغونکې ، داوریدو او لیدو د ځواکونو مالک ، دمړو شیانو څخه ژوندي او د ژوندیو څخه د مړو شیانو پیدا کونکې، ددغې ناپیدا کائیناتو پلان جوړونکې ، دزمکې او په زمکې کې دپرتو شیانو مالک ، د اوه اسمانونو او د ستر عرش مالک، چې دهغه د قدرت په لاسو کې هر څه شته ، هر چا ته پناه ورکونکې ، او هغه ذات چې دهغه په مقابل کې هیڅوک هم هیچاته پناه نه شي ورکولې ، الله تعالې یی مانه. بلکل همغسې لکه نن یی

چې مونږ او تاسې منو. بلکه زه په قران کې ددې آیت په لوستولو باندې حیران شوم چې د مکې کفار په دعاو کې هم یوه الله ته مراجعه کوي ، لکه څنګه یې چې مونږ او تاسو منو:

»او کله چې هغوې وویل: اې زمونږ پروردګاره ! که چیرې دا قران په ریښتیا هم ستا له اړخه حق وي نو پرمونږ د اسمانه څخه تیږې را وورّوه ،او یا پر مونږ باندې بل کوم دردناکه عذاب را نازل کړه» (الانفال:۸/۳۲)

دا دهغه وخت خبره ده چې دمکې کفارو زمونږ د پیغمبر صلی الله علیه وسلم د تبلیغ مخه و نه شوه نیولې. نو دستومانتیا نه په ډک زړه هغه وخت چې ابوجهل دبیت الله څخه طواف کاوه نو دهغې غلاف یې ونیوه او دا دعا یې وکړه. خو تاسو په دې بحث کې مه غورزیږئ ، چې دا څوک و او په کوم وخت کې او یا په کوم حالت کې یې دعا غوښته ؟ آیت په څرګنده توګه وایی چې دا د قران یو منکر و ، لکه په یوه بل ځاې کې چې فرمایی:

»او وایی چې: اې زمونږ پروردګاره ! زمونږ برخه د حساب دورځې څخه مخته مونږ ته راکړه» (ص:۳۸/۱۲)

ما چې هر وخت دغه آیتونه لوستل زما په حیرانتیا کې ډیرښت راته ، ما ته ډیره د تعجب او حیرانتیا خبره دا وه چې یو قوم چې زمونږ په خیر دهر شي مالک او خالق یواځې او یواځې الله تعالې ګڼي او دهرې ستونزې په وخت کې ، زمونږ په خیر ،دهمغه لورې ته د خپلې دعا لاسونه پورته کوي نو بیا مونږ دا ډول مسلمانې دعوه وکړو او هغوې دې کافر و ګڼل شي. دې قوم ته بیا بیا وویل شول چې «تاسې چیرې ګرځئ؟»....« دهغوې ډیرکې بې عقله دي»....« ایا تاسې نه ویریږئ ؟»...« ددوې ډیر بې علمه دي»...«ایا پند او نصیحت نه شئ تر لاسه کولې ؟»....« تاسې په کومه دوکه کې پریوتي یاست ؟»... اوداسې نور. قران کریم دا غوټه هم هواره کړې ده.

ولې کافر ؟:

زه د نبې اکرم صلی الله علیه وسلم او دمکې دکفارو تر منځ د دښمنیو اومخالفتونو د پیدا کولو پسې نا کراره وم. دغه پاک کتاب چې:

»دخلکو له پاره هدایت او لارښوونه ده اوپه داسې څرګندو لارښوونو او تعلیماتو باندې مشتمل دې چې نیغه لاره ورښوونکې او دحق او باطل تر منځ توپیر را څرګندونکې دې» (البقره: ۲/۱۸۵)

په دې کتاب کې ما یو آیت ولوست ، اوهمغې راته دا ستونزه حل کړه:

»هغوې د الله نه پرته دهغو خلکو بندګې او عبادت کوي چې نه ورته زیان رسولې شي او نه ګټه. خو دوې وایی چې دا شیان د الله په وړاندې زمونږ په اړه سپارښتنه کوي. اې نبي ! دوې ته ووایه چې: ایا تاسې الله ته د زمکې او اسمان دهغوې شیانو په اړه خبر ورکوئ چې هغه ته یې علم نه شته ؟ الله دهغه څه نه پاک ، ستر او د لوبې خاوند دې ، چې دوې یې ورسره شریک ګرځوي.»(یونس: ۱۰/۱۸)

لږ څه غور وکړئ ! په دې آیت کې یې دهغو خلکو قصور را ډاګیزه کړې دې او هغه دا چې دوې د الله په وړاندې د کوم مړ شوې بزرګ روح ته اواز کوي ، چې هغه دې ددوې سپارښتنه وکړي ، همغه یې د الله سره شریک ګرځولې دې ، قران همدا خبره داسې را څرګندوی:

»هغو خلکو چې د الله پرته یې بل څوک خپل ولي نیولې دي(دهغوې په اړه دوې وایی چې) مونږ په دې خاطر دهغوې بندګي کوو چې دوې به مونږ الله ته ورنزدې کړی» (الزمر: ۳/۳۹)

دخبرو لنډیز:

د قران کریم دلوستلو څخه دا ډاګیزه کیږي چې د مکې کفار هم د هندوانو په څیر د الله نه منکر نه و ، بلکه دهمغه څخه یې دعاوې غوښتلې خو تر څنګ یې دخپلو بزرګانو عبادت هم کاوه یعنې دهغوې نذر ونیاز او دهغوې په نامه یې خیراتونه هم ورکول.دهغوې په نومونو باندې یې، دهغوې د روحونو دخوشحالولو له پاره ، وظیفې هم کولې، په دې خاطر چې دوې به زمونږ په اړه سپارښتنه کوی او مونږ به الله ته ور نژدې کوي ، او که نه چیرې الله او چیرې دا خاورین انسان. بس همدغه توپیر و اوپه همدې باندې جنګ او اختلاف. دلږ څه غور اودقت وروسته زما روح په لړزه راغې ، ځکه چې زمونږ مسلمانان هم همداسې کوي نو که چیرې ته هم همداسې کوې نو همدا ګړئ توبه وکړه ، راځئ چې اوس د سپارښتنې په حقیقت باندې و ګرږو.

دسپارښتنې حقیقت

دسپارښتنې په تکیه ولاړ د قدرت دغه شاهکار انسان هغه څه کوي چې (الامان و الحفیظ). په وژلو او لوټولو کې مصروف وي او بیا د سپارښتنې په بنسټ په ډاګیزه توګه خوندي هم پاته کیږي. ددې علت دادې چې په انسانانو کې کمزورتیاوې شته ، یو انسان د بل انسان له پاره اړتیا احساسوي نو په دې خاطر سپارښتنه که غلطه وي یاسهي ، په هر صورت منل کیږي ، خو د الله په ستر ذات چې د مطلق قدرت خاوند دې دا مثال نه عملي کیږي ، ځکه چې پر هغې د چا فشار نه شته ، الله تعالې د انسانانو څخه یوه پوښته کړې:

»ایا ستاسې غلام له تاسې سره په هغه رزق کې برابر شریکیدې شي چې مونږ تاسو ته درکړې دې ؟ ایا تاسې د هغه څخه همداسې ویریږئ لکه څنګه چې په خپلو منځو کې یو دبل څخه ویریږئ ؟ په دې توګه مونږ د عقل اوپوهې خاوندانو ته خپل آیتونه په څرګنده توګه بیانوو .» (الزمر:۳۰/۲۸)

لږ څه غور وکړئ ! چې تاسې د الله تعالې له اړخه په درکړل شوو اختیاراتو کې چې ستاسې خپل هم نه دي د هیچا مداخله نه شئ زغملې نو بیا د الله تعالې له پاره ولې داسې انګیرئ ؟ الله تعالې خو د چا دسپارښتنې په منلو باندې مجبور نه دي. بلکه دهغه د اجازې پرته هلته څوک د چا په اړه سپارښتنه هم نه شي کولې. « هلته نبي او ولي ټول مجبور دي«

د الله د اجازې پرته سپارښتنه:

»ټول هغه څه چې په اسمانونو او ټول هغه څه چې په زمکه کې دي ، ټول دهمغه دي ، څوک به وی چې دهغه تر مخه دهغه د اجازې پرته سپارښتنه وکړي؟ هغه په ټولو هغو چې دهغه تر مخه دي او یا دهغه تر شا دي ، ښه خبر دې.» (البقره:۲/۲۵۵)

حقیقت دادې چې سپارښتنه خو دهغه چا په وړاندې کیږي چې په خپله کمزورې وي او ددې نه ویره لري چې که سپارښتنه مې و نه منله نو دا سپارښت کونکي به غمژن شي اوماته به زیان را ورسوي. اویا کله چې زما ورته اړتیا پیدا شي نوبیا به زما کار نه کوي .

بله لاره یې داده چې: دهغه چا تر مخه چې سپارښتنه کیږي دهغه معلومات ډیر محدود وی ، هغه ته ددې ویلو ارتیا وي چې ورته وښوول شي چې هغه څه چې ستا په علم کې نه شته هغه ماته معلوم دي ، که چیرې ته زما په خبره باندې باور ونه کړې نو ته به تیرې کونکې و ګرځې. او دا به ډیره بې انصافي وي ، په دې اساس هغه ته په دغه سپارښت کونکې باندې باور کول اړین وي، هغه فکر کوي چې کیدې شي دغه سپارښت کونکې سهي خبره کوي ، خو الله تعالې ته داسې کمزورتیا نه شی منسوبیداې ،نوبیا د سپارښتنې حقیقت به څه وي ؟ لږ څه فکر وکړئ. الله تعالې فرمایی چې:

»ایا هغوې د الله پرته نور سپارښت کونکې نیولې ؟ ورته ووایه چې: که څه هم هغوې دهیڅ شي واک و نه لري اونه پوهه او درک ولري. ورته ووایه چې: سپارښتنه اوشفاعت په پوره توګه د الله په واک او اختیار کې دي.» (الزمر: ۳۹/۴۳-۴۴)

عام اعلان:

»اې نبي ! ورته ووایه چې: همغوې ته ورغږ کړئ چې تاسې (په خپل خیال کې)د الله پرته نیولي وو ، هغوې ته په اسمانونو اوزمکو کې د یوې ذرې په اندازه واک او اختیار هم نه شته. او نه هغوې ته په دې دواړو کې کومه برخه ورکړل شوې ده. اونه دهغوې څخه کوم یو د الله سره بسپنه کونکې ګرزیدې شي. هغه ته به دهمغه شخص سپارښتنه ګټه ور رسوي چې الله یې اجازه ورکړي.» (سبا: ۳۴/۲۲-۲۳)

»دهغه د اجازې پرته هیڅ ډول سپارښتنه نه شته ، همدا الله ستاسې پروردګار دې ، په دې خاطر تاسې دهمغه عبادت وکړئ ، ایا تاسې پند نه اخلئ؟» (یونس: ۱۰/۳)

اجازه څه ته وایی ؟:

په دې خبره پوهیدل په کار دي چې اجازه څه ته وایی ؟ په داسې حال کې چې ما بیا بیا ولوستل چې پر الله تعالې باندې د هیڅا او هیڅ لورې فشار نه شته اونه څوک دهغه په امورو کې د مداخلې مجاز ګڼل کیږي اونه کومه سپارښتنه دهغه داجازې پرته ګټوره ثابتیداې شي نو زما په فکر کې یوه پوښتنه را پیدا شوه چې دا اجازه به څه ته وایی ؟ او دا به څه ډول تر لاسه کیدې شي ؟ او الله تعالې ته د ورسیدو له پاره به دکومولارو څخه ګټه اخستل کیږي ؟

ماته ددې ټولو پوښتنو ځواب پخپله قرانکریم راکړ. او هغه ځوابونه به زه ستاسې تر مخ کیږدم ، خو د هغې څخه دمخه تاسې دهغو پخلکو په اړه لږ څه ولولئ چې هغوې د اجازې پرته سپارښتنه کړې وه ،نو دهغوې دې سپارښتنې هیڅ ډول ګټه ورته و نه شوه رسولې.

د نوح علیه السلام قصه:

نوح علیه السلام د الله تعالې نبي و. دهغه په قوم کې هم دشرک همغه ناروغتیا خپره شوې وه چې دمکې خلک پرې ککړ وو. په دې خاطر یې دهغوې اصلاح د نوح علیه السلام په غاړه کې ور واچوله. لکه چې الله تعالې فرمایی:

»بې له شکه مونږ نوح د هغه دقوم په لور ور ولیږه ، ترڅو خپل قوم د درناکه عذاب د راتلو تر مخه وویروي.» (نوح: ۷۱/۱)

همدا راز دهمدوې په اړه یو ځل بیا فرمایی چې:

»نو هغه دهغوې تر منځ پنځوس کم زر کاله (۹۵۰) کاله و اوسید» (العنکبوت:۲۹/۱۴)

که چیرې ددې نهه سوه پنځوس کالو څخه د هغه د ژوند لمړنی څلویښت کاله وویستل شي نو بیا هم نوح علیه السلام دخپل قوم تر منځ نهه سوه اولس کاله تبلیغ کړې دې او خپله ورسپارل شوې دنده یې تر سره کړې ده. (خود څلویښت کالو د مودې ویستل به تر سهی نه وي) اما دهغه د قوم سردارانو ډول او نغاړې وهلې او ویل به یې چې:

»تاسې خپل معبودان مه پریږدئ ، تاسې خپل وود ، سواع ، یغوث ، یعوق او نصر مه پریږدئ» (نوح:۷۱/۲۳)

دغه پنځه نومونه د نوح علیه السلام د قوم نیک او صالح وګړي وو. چې د مړینې وروسته خلکو هغوې الله ته د ورسیدو وسیله وګرځوله. نوح علیه السلام تر ډیرې اوږدې مودې پورې دخپل قوم له اړخه ستونزې و ګاللې ، نوره یې دا په وس کې نه وه چې خپل قوم نیغې لارې ته را واړوی ،اویا یې څه ورکم کړي. دهغوې ټولې سختئ یې و زغملې ، نورېی چې د زغم نه خبره ووتله نو دالله تعالې په وړاندې یې فریاد وکړ چې

»:اې زما ربه ! بې شکه چې زه ډیر بې وسه یم ،اوس ته انتقام واخلې(زما نصرت وکړې)» (القمر:۵۴/۱۰)

بیا یې دخپل ټول ژوند پېښې بیان کړې اود الله په دربار کې یې عریضه وړاندې کړه او په اخر کې یې وویل چې:

»اې زما پروردګاره ! په زمکه باندې اوسیدونکې هیڅ کافر مه پریږده. بې له شکه ، که ته هغوې پریږدې نو هغوې به ستا بندګان بې لارې کوی او (په راتلونکې کې به) یوا ځې فاجر کافر اولاد زیږوي ،

اې زما پالونکیه ربه ! ما ، زما مور اوپلار ،او هغوې چې زما کورته د مومن په څیر را ننوځي،هغوې ټول او ټولو مؤمنینو نارینه و اوښځو ته ښښنه وکړې او ظالمانو ته دهغوې په بربادئ اوهلاکت کې ډیرښت راوړې» (نوح:-۷۱/۲۵ ۲۲)

په دې اساس حکم وشو چې:

»ته زمونږ تر سترګو لاندې او زمونږ د وحي په مطابق یوه کشتی جوړه کړه ، د ظالمانو په اړه له ماسره خبرې مه کوه ، بې شکه چې هغوې به غرقیږی.» (هود: ۱۱/۳۷)

بیا دهغه قوم ته هغه ورځ را ورسیده:

»نو مونږ د اسمان دروازې د سخت باران وریدو له پاره پرانستې ، اومونږ د زمکې څخه چینې را وویستې ، نو اوبه تر یوه امر پورې ، چې دمخه ورته ټاکل شوې و ، سره یو ځای شوې» (القمر: ۱۲-۱۱/۵۴)

»ان تر دې چې کله چې زمونږ حکم راغې ، او (داوبو) تنور را وخوټیده ، نو مونږ حکم وکړ چې: په دې کشتۍ کې دهر ډول څخه دوه دوه جوړې دخپلې کورنۍ سره یو ځای سپاره کړه ، پرته له هغه چا څخه چې دمخه یې په اړه پریکړه شوې ده . اود ایمان خاوندان هم په کې له ځانه سره سپاره کړه اودهغوې سره ډیرو لږو خلکو ایمان راوړې و .» (هود: ۴۰/۱۱)

لږ څه توجه وکړئ !نو تاسو به په خبره وپوهیږئ چې: د (اهل) یا دخپلې کورنۍ د سپرولو دحکم په وخت کې ورته وویل شول چې دهغوې څخه به هغه څوک له ځانه سره نه سپروې چې عذاب ورته مقدر شوې دې. بیا یې ورته وفرمایل چې دظالمانو په اړه به زما سره خبره نه کوې. تاسې به حیران پاته شئ چې په هغو بدنصیبو کې د نوح علیه السلام خپل زوې هم موجود و . کله یې چې خپل زوې په خطر کې وکوت نو پلرنې شفقت یې دومره په جوش کې راغې چې د الله تعالې له اړخه پرې لګیدلې بندیز یې هم له یاده ووت. لکه چې فرمایي:

»او نوح خپل زوې ته ، چې د ټولو څخه جدا ځانته ولاړو و ، ورغږ کړ. اې زما زویه !له مونږ سره سپور شه او دکافرانو دډلې څخه مه کیږه. هغه ورته وویل چې زه ددې غره په لور پناه وړم ،هغه به ما د اوبو څخه خوندی کړي. ورته یې وویل چې: نن د الله د حکم څخه هیڅوک خوندی نه پاتې کیږی ، پرته له هغوې څخه چې پر هغوې پخپله الله تعالې رحم کړې وي ، او بیا دهغوې تر منځ یو موج حائل شو او هغه هم دهمغو غرق کړل شوو خلکو له ډلې څخه وګرزید . اوبیا مو حکم وکړ چې اې زمکې خپلې اوبه را کاږه ، او اې اسمانه !اوبه دې بندې کړه، نو اوبه وچې شوې او کار پاې ته ورسید ، او کشتۍ د جودی دغره دپاسه و دریده اووېل شول چې په ظالمانو دې لعنت وی»(هود: ۱۱/۴۲-۴۴)

خو پلرنۍ مینه او شفقت همغسې په خپل ځاې پاته و ،او نوح علیه السلام د الله تعالې په مخکې داسې فریاد کونکې و:

»اې زما ربه !بې شکه چې زما زوې هم زما داهل څخه دې او ستا وعده هم حق ده او ته د حاکمانو حاکم یې. په ځواب کې ورته وویل شول چې اې نوحه !هغه ستا داهل څخه نه و . ځکه چې هغه د ناوړه عمل خاوند دې. نو دهغه څه په اړه چې تاته علم نه وي له ماڅخه مه پوښته. زه تاته نصیحت کوم چې ته دناپوهانو څخه نه شې. عرض یې وکړ چې اې زما پروردګاره !زه دهغې خبرې د غوښتو څخه چې په اړه یې ماته علم نه وي له تا څخه پناه غواړم ،که چیرې ته ماته وښښنه و نه کړې او پرما خپل رحمت و نه کړې نو زه به د زیان کارانو له ډلې څخه و ګرزیږم.» (هود: ۴۷-۱۱/۴۵)

اوس مو ولیدل چې دالهی په نظام کې هر څوک بې وسې دي ، نه یې کفارو ته سزا ورکول په وس کې و او نه یې دخپل زوې دخلاصون وس رسیده. دا پرته له اجازې سپارښتنه وه او دا یې پایلې وې. په دې ځاې کې زما عقیده تار تار وګرزیده ، چې د یارانو خبره یاران مني ، خو د الله په اړه دا خبره بلکل غلطه ده. بلکه د الله تعالې په اړه د (یار) د لفظ استعمالول هم بې ځایه او غلط کار دې. هیڅوک هغه نه شي مجبورولې. دلته مونږ یې چې دهر مفت خوړونکې ملنګ پورې خپلې هیلې ګنډه کوو . په دې اړه هم څه فکر کول په کار دې چې د نهه نیم سوه کالو راهیسې تبلیغ کونکې نبي علیه السلام دخپلو د زړه د غوښو د خلاصون په خاطر په الله تعالې باندې خپله خبره و نه شوه منلې ، نو دهغو خلکو څخه به څه هیله وکړل شی چې پخپله هم صفر دي اود نورو له پاره هم صفر دي ، لږ څه د انصافه کار

واخلئ او که چیرې خبره مې غلطه وکړه نو ما پرې خبر کړئ ،خو بې ځایه تینګار به نه کوئ ، ددې ډله پالنې او ناپوهۍ د خول څخه ځانونه را بیرون کړئ په قران کې غور او تدبر وکړئ او د تعصب څخه خپل رب ته پناه یوسئ.

یوه بله غلطه انګیرنه هم را پیدا کیږي او هغه دا چې: نورو انبیاؤ ته خو اختیارات نه شته خو زمونږ نبي صلی الله علیه وسلم د ټولو انبیاؤ امام دي ، هغه دټولو اختیاراتو خاوند ګرځول شوي دي. نو په دې خاطر دهغه روح ته په غږ کولو سره داړتیاو وړاندې کول روا دی. په دې لړ کې د قران کریم په دې آیت لږ څه غور وکړئ، الله تعالې د خپل پیغمبر په خوله وایی ترڅو دامت په ذهنونو اوفکرونو کې اصلاح راشي.

»ورته ووایه چې: زه د الله د مشیت او ارادې پرته دخپل ځان له پاره هم د ګټې او تاوان واک نه لرم.» (الاعراف: ۷/۱۸۸)

د یونس په سورت کې هم همدا ډول حکم په ۴۹ م آیت کې راغلې دي.

بیا د دواړو جهانونو د سردار ژوند ته یو ځغلنده نظر وکړئ ! نو ددې آیتونو ریښتونوالې به درته را څرګند شي. دنمونې په توګه: انس رضی الله عنه وایی چې زه درسول الله صلی الله علیه وسلم سره یو ځای د ابو سیف کور ته ولاړم ، هغه د رسول الله صلی الله علیه وسلم دزوې ابراهیم «رض» د دایي(رضایی مور) میړه و . رسول الله صلی الله علیه وسلم ابراهیم په خپله غیږ کې را واخست، هغه یې ښکل کړ او بوې یې کړ یعنې خپله پوزه او خوله یې دهغه په خوله باندې داسې کینبوول لکه څوک چې یوشې بوي کوي. ددې نه څو ورځې وروسته یو ځل بیا د ابو سیف کور ته ورغلو . په دې وخت کې ابراهیم «رض» د نزع په حال کې و ، د هغه په کتلو سره د رسول الله صلی الله علیه وسلم د مبارکو سترګو څخه اوښکې را روانې شوې ، عبدالرحمن بن عوف رضی الله عنه ورته وویل چې: اې د الله رسوله: ته هم ژاړې ؟ رسول الله صلی الله علیه وسلم ورته وفرمایل چې: اې د عوف زویه ! دا د رحمت اوښکې دي. ددې خبرې وروسته درسول الله صلی الله علیه وسلم دسترګو څخه یو ځل بیا اوښکې را روانې شوې اوبیا یې وفرمایل چې:

»سترګې اوښکې تویوي ، زړه غمژن دي ، خومونږ به په خپله ژبه همغه خبره کوو چې زمونږ پروردګار پرې راضي ګیږي ، اې ابراهیمه ! بې شکه چې مونږ ستا په بیلتون باندې غمګینه یو «.

(صحیح البخاري ، باب قول النبي صلی الله علیه وسلم ، انا بک لمحزونون ، ۱۳۰۳ م حدیث)

دا دې الله او دا دې د الله بنده. چې دهغه د مشیت او ارادې په وړاندې بلکل بې وسه دي. زه تر یوه وخته پورې په همدې فکر کې ډوب وم چې یو اوچت ځای ته د ورختلو له پاره زینې ته اړتیا وي ، نو د کوم یو ستر شخصیت ته د ور رسیدو له پاره باید یو مناسب چینل **proper Channel** موجود وی. اخر الله ته د ورسیدو له پاره به همدا بزرګان یو مناسب چینل **proper Channel** وی ، دهغه د اجازې د ترلاسه کولو له پاره به هم یوې وسیلې ته اړتیا لیدل کیږي. هغه وسیله به زه هرو مرو تاسو ته درو ښایم. خو دهغې تر مخه د نبي صلی الله علیه وسلم د ژوند یو څو پیښې په لنډه توګه درته بیانوم.

- د احد په جنګ کې زیات شمیر مسلمانان په شهادت ور سیدل ، په دې ډله کې د رسول الله صلی الله علیه وسلم خوږ کاکا سیدنا حمزه رضی الله عنه هم شهید شو . رسول الله صلی الله علیه وسلم دا غم تر اخره پورې له یاده و نه ویوست. دهغه قاتل وحشي رضی الله عنه مسلمان شو خو رسول الله صلی الله علیه وسلم ورته وفرمایل چې:

هیڅکله هم زما په وړاندې مه راځه ، ځکه ستا په کتلو سره ماته خپل کاکا تر سترګو کیږی. په دې جنګ کې د رسول الله صلی الله علیه وسلم غاښ مبارک هم شهید شو او ډیرې ضربی یی هم وخوړلې. دا ټول د الله مشیت او اراده وه او که نه څوک به د داسې مصیبتونو د زغم شوق ولري ؟

• رسول الله صلی الله علیه وسلم طایف ته د تبلیغ له پاره ولاړ ، زید بن حارثه رضی الله عنه ورسره ملګري و .د طایف سردارانو درسول الله صلی الله علیه وسلم بلنه و نه منله. بلکه د هغه پر خلاف یی د هغه ځاې بد سلوکه ځوانان را وپاروول ، هغوې درسول الله صلی الله علیه وسلم پر خلاف بده ژبه کاروله او د هغه مبارک ذات یی په کانړو او تیږو ویشته ، ان تر دې چې د هغه مبارک وجود زخمي شو او دومره وینې تري و بهیدې چې پنې مبارکې یی د وینو څخه ډکې شوې ، د رسول الله صلی الله علیه وسلم زړه وویرید خو هغه بد معاشو هغه کیناستو ته هم پری ننښود او د تیږو د ویشتلو په بدرګه یی د هغه ځایه تللو ته مجبور کړ .دا و د الله تعالې مشیت او دا و دهمغه د بنده مجبوري چې د هغه د مشیت تر مخه یی درلوده. د دې نه علاوه نورې ډیرې پیښې د دې آیتونو ریښتونولې ثابتوي ، خو د لنډیز په خاطر یی نشم بیانولې.

دیوې غلطې انګیرنې سهی کول:

زما یو دوست زما ذهن په یوه عجیب فکر کې ډوب کړ. تاسې باید دهغې څخه ځانونه خوندی وساتئ. هغه دا چې هغه خو نبي و ، د هغه معامله دالله سره ده. د هغه له پاره چې الله څه وغواړی وکړي کوي یی. ځکه د هغه سپارښتنه به همغه څوک کوي چې د هغه څخه پورته وي ، زمونږ له پاره خو به همغه سپارښتنه کوي ،هغه زمونږ له پاره وسیله ده ، په دې اړه زما دغه غلطه انګیرنه قران کریم داسې سهي کړه:

»اې نبي ! دوې ته ووایه چې: زه تاسې ته دهیڅ ډول ګټې اویا زیان د درسیدو واک نه لرم « .

)الجن: ۷۲/۲۱(

د دې تصدیق ماته په دې ډول تر لاسه شو چې د منافقینو رئیس عبدالله بن ابې ومړ ، هغه په څرګنده توګه په خپل ژوند کې درسول الله صلی الله علیه وسلم د خوشحالولو هڅه کوله ، رسول الله صلی الله علیه وسلم د مرګ په وخت کې ورته خپل مبارک کمیس هم ورواغوست ، د هغه د جنازې لمونځ یی هم ادا کړ او هغه ته یی د بښنې له پاره دعا هم وکړه. خو څرنګه چې د الله تعالې اجازه نه وه نو په دې خاطر د دواړو جهانونو سردار ته د الله تعالې له اړخه دا ځواب وویل شو:

»که چیرې ته د هغه له پاره بښنه وغواړې او که و یی نه غواړې (برابره ده) ،بلکه که ته د هغه له پاره اویا ځلې هم بښنه وغواړې بیا به هم الله هغه ته بښنه و نه کړي» (التوبه: ۹/۸۰(

»د نبي او د ایمان د خاوندانو سره هیڅکله هم نه ښایي چې د مشرکینو له پاره د بښنې دعا وکړي ،که څه هم هغوې د دوې نژدې خپلوان وي ، په داسې حال کې چې دا ډاګیزه وی چې هغوې د دوزخ د اور خاوندان دي. (التوبه: ۹/۱۱۳(

بیایی وفرمایل چې:

»که چیرې د هغوې څخه کوم یو ومري ، نو دهغوې د جنازې لمونځ مه کوئ ، بلکه دهغې په قبر باندې هم مه دریږئ« (التوبه: ۹/۸۴)

بل اړخ:

دا خو د اجازې پرته دخیر اراده وه چې پوره نه شوه. اوس یې دا بل اړخ وویني. نبي صلی الله علیه وسلم د یوه قوم د غوښتنې په اساس دهغوې د ښوونې او روزنې له پاره دهغوې سره اویا کسه قاریان و استول. دا دهغه قوم له اړخه یو جال و ، هغوې دا قاریان ټول شهیدان کړل ، رسول الله صلی الله علیه وسلم ته ددې ظلم او تیرې خبر را ورسید نو هغه صلی الله علیه وسلم ډیر غمګین شو او یوه میاشت یې په پرلپسې توګه د سهار په لمانځه کې د قنوت نازله د لوست په وخت کې ددې ظالمانو له پاره بددعاوې کولې ، اودخپلو بندیانو د راپریښولو له پاره یې لاسونه د الله دربار ته غځول. دهغه صلی الله علیه وسلم الفاظ دا و چې:

»اې الله ! ولید بن ولید ، سلمه بن هشام او عیاش بن ابوربیعه ته خلاصون په برخه کړې ، اې الله ! ته په دغه مضرقوم باندې خپل سخت عذاب نازل کړې اودا عذاب پرې د قحط په شکل کې را نازله کړې داسې قحط چې د یوسف علیه السلام د وخت د قحط په څیر وي (یعنې اوه کاله په پرلپسې توګه .(

تاسو غور وکړئ چې نبي صلی الله علیه وسلم څومره غمژن او قهریدلې و چې دا بد دعاوې یې په لوړ اواز سره کولې: « اې زما ربه ! ته په فلان او فلان باندې لعنت وکړه » (صحیح البخاري ، الفسیر ، باب لیس لک من الامر شیء ، ۴۵۶۰م حدیث(

یعنې رسول الله صلی الله علیه وسلم دهغو عربو قبیلو نوم اخسته چې په قتل کې شریک و ، دا بد دعاوې تر هغې پورې جاری وې تر څو چې دا حکم راغې:

»اې نبي ! په دې معامله کې تاته هیڅ ډول اختیار نه شته ، که چیرې الله وغواړي نو هغه خلک ښبلې هم شي او عذاب ورکولې هم شي ،ښې شکه چې هغوې ظالمان دی ، په زمکه او اسمان کې هر څه د الله له پاره دي ، هر چاته چې هغه وغواړي ښښنه کولې شي او چاته چې وغواړي عذاب ورکوي او الله ډیر زیات ښښونکې او مهربانه دې.«العمران : ۳/۱۲۸-۱۲۹)

ددې آیت څخه:

خدا کا بکړا چهرالې محمد(ص) محمد(ص) کا پکړ چهړا کویی نهین سکتا

ددې شعر حقیقت هم په پوره توګه را څرګندیږي ، ځکه چې نبي صلی الله علیه وسلم غوښتل چې ځان ترې خلاص کړي خو خلاص یې نه شوکړې او غوښتل یې چې هغوې ونیسي خو ویې نه شونیولې ، دالله مقام هغه دې او دبنده مقام دا دې.

ددې خبرې د کولو ترمخه چې د الله له اړخه اجازه څه ته وایی ، او دا اجازه څه ډول شونې ده ، زه دا اړینه ګڼم چې تاسې د یوه بل سر درد څخه بیرون و کاږم. او هغه دا چې د قبر خاوند ، دبت خاوند یا د ځاې او کور خاوند چې ددې مادي ژوند د قیودو څخه ازاد شي او د الله تعالې میلمه و ګرځي نو هغه زمونږ د دعاګانو ، چغو او مناجاتو څخه بې نیازه اوبې خبره ګرځي. البته هغوې زمونږ د اخلاص نه د ډکو دعاګانو له پاره اړتیا لري ، په دې خاطر مونږ د جنازې په لمانځه کې دهغوې له پاره دعاګانې کوو.

د مړینې نه وروسته سپارښتنه:

ډیر شمیر عالمان د قران کریم دوه ایتونه ددې ثبوت له پاره وړاندې کوي چې شهید ژوندي دې ،په دې خاطر دهغوې څخه کومک غوښتل او دهغوې په واسطه سپارښتنه کول روا دی. زه د لنډیز په خاطر په دې آیتونو باندې بحث کول نه غواړم مګر دومره هرو مرو ویل غواړم چې د الله د اجازې پرته دژوندیو د سپارښتنې پایلې څه شوې ؟ تاسو هغه ټولې وکتلې ، اوس دغه څو پیښې په لاندې توګه وړاندې کوم ترڅو غلطې انګیرنې له منځه ولاړې شي او د مرګ نه وروسته دژوندانه انځور ستاسو په ذهنونو کې را وڅرخي.

د کهف د اصحابو قصه:

دا دهغو ژوندیو اولیاو قصه ده چې په خپل ژوند کې دزمکې په سطحه باندې درې سوه نهه کاله ویده شوي وو. هغوې به دستومانتیا په وخت کې خپل اړخونه بدلول ، خو کله چې الله تعالې هغوې دخوبه را ویښ کړل نو د زمانې او وخت د بدلون دحالاتو څخه بې خبره وو . دا قصه د قران په ژبه ولولئ او ویې واورئ ، لکه چې الله تعالې فرمایی:

»ایا تاسې ګمان کوئ چې دغار ملګري (اصحاب غار) او دکتبو خاوند ان(هغه ځوانان چې د خپل ایمان د خوندي ساتلو په خاطر یې په دغه غار کې پناه اخستې وه اوبیا یې په غار باندې دیادګار لیکنه وشوه) ، زمونږ د نښو څخه یو عجیبه نښه وه ؟ (الکهف: ۱۸/۹)

او بیا فرمایی چې:

»مونږ دهغوې حال په سهي او څرګنده توګه تاته بیانوو ، بې شکه چې هغوې یو څو ځوانان وو ، چې پر خپل رب یې ایمان راوستې و ، اومونږ هغوې ته په لارښوونه اوهدایت کې نور هم ډیرښت راوست. هغه وخت چې هغوې (د جابر حکمران په دربار کې) و دریدل نو مونږ دهغوې زړونه کلک کړل ، کله چې هغوې و دریدل نو ویې ویل چې: زمونږ پروردګار خو هغه دې چې د اسمانونو اوزمکو پروردګار دې. مونږ دهغه نه علاوه بل کوم معبود نه را بولو ، (که چیرې مونږ دا سې وکړل)نودا به د عقل نه لرې خبره وي. دا خو زمونږ دا قوم دې چې دهغه پرته یې نور معبودان نیولې دي. ولې بیا دخپل دغې کار له پاره څرګند دلیل نه را وړاندې کوي ؟ دهغه چا څخه به بل ستر ظالم څوک وي چې په الله پورې دروغ و تړی ؟» الکهف: ۱۵-۱۸/۱۳)

دا خبرې دغه د الله دوستان دهغه جابر حکمران په دربار کې ، چې وقیانوس نومیده ، ولاړ دی او کوي یې. هغوې یې ددې حکمران دربار ته د توحید ویلو په جرم را وړی و . الله تعالې د هغوې حوصلې ورکلکې کړې او دهغوې په زړونو کې یې داخبره ور واچوله چې:

»کله چې تاسې ددې خلکو او د الله پرته دهغوې د نورو معبودانو څخه جدا شوئ نو په غار کې پناه واخلئ ترڅو ستاسې پروردګار ستاسې له پاره دخپل رحمت لمنه پراخه کړي او ستاسې له پاره دهغې څخه د ارام وسایل را پیدا کړي.» (الکهف: ۱۸/۱۶)

ویل کیږی چې بادشاه دکوم مصلحت له مخې او د خپلو مصروفیاتو په اساس دغه کار تر یوه وخته پورې شاته وغورځواه ، دغه دالله دوستان د دې ځاې څخه د وتلو سمدستې وروسته هغه غار ته پناه راوړه چې الله تعالې دهغوې په زړونو کې القا کړې و . دهغوې سره دهغوې یو وفادار ه سپې هم روان و ، کله چې دوې غار ته ور ننوتل نو د ډاډ ساه یې واخسته او بیا یې دا دعا ولوسټله:

»اې زمونږ پروردګاره ! پر مونږ دخپله اړخه رحمت را نازل کړه اومونږ ته زمونږ په امورو کې سهي لار ښوونه وکړه» (الکهف: ۱۸/۱۰)

دوې د ویړې او ستومانتیا په اساس هملته پریوتل او ویده شول ،الله تعالې دهغوې کیفیت دا ډول بیانوي:

»په دغه غار کې مونږ تر څو کالو پورې دهغوې په غوږونو باندې پرده را غورځولې وه .»(الکهف:۱۸/۱۱)

»او لمر به د را ختولو په وخت کې وویني چې د غار ښې لورې ته میلان کوي او کله چې لویږي نو پریږدي دوې کینې لورې ته او دوې ددې غار په ارت میدن کې دی ، دغه (یاد ونه) د الله د قدرت د ننبو څخه ده ، الله چې هر چا ته سمه صافه لاره ور وښوولې نو همغه د سمې صافې لارې موندونکې دې او هر هغه څوک یې چې بې لارې (ګمراه) کړې نو د هغه له پاره به هیڅ ولي او دوست لاره ښوونکې و نه مومې.

او ته به ګمان کوې په دوې ویښ دي حال داچې دوې ویده دي، او مونږ دوې په ښې او کینې اړخ اړو را اړوو ، اوددوې سپې (دغار په خوله کې) ددواړو څنګلو په غځولو سره د زمکې په مخ پروت دي ، نو که چیرې ورپورته شې ته دوې ته او دوې وویني نو هرومرو به ته د دوې څخه په تیښته را وتښتې ، او هرو مرو به د هغوې ویره پر تا را خپره شي.»(الکهف:۱۸-۱۸/۱۷)

هغوې همداسې په پوره ډاډ سره ویده و ، ان تر دې چې:

» هغوې په دې غار کې د درې سوه اونهه کالو څخه ډیره موده پراته و » (الکهف: ۱۸/۲۵)

او بیا یې وفرمایل چې:

»او په دې توګه مونږ هغوې را ویښ اره کړل تر څو پخپلو منځو کې یو دبل څخه وپوښتي. دهغوې څخه یوه وپوښتل چې: څومره موده وشوه چې ویده شوې یې ؟ یوه ورځ او یا د یوې ورځې لږ څه برخه ، بیا یې وویل چې ستاسې پروردګار ښه پوهیږي چې تاسې څومره موده ویده شوي یاست. راځئ د خپلو ملګرو څخه یوه ته دا پیسې ورکړئ اوښار ته یې و لیږئ چې کوم خوراک پاکیزه وي نو دهمغې څخه دې یې تاسو ته راوړي ، خو هغه ته په کار ده چې نرمې خبرې وکړي او ستاسې په اړه هیڅاته هم څه و نه وایی. هغوې خو داسې خلک دې چې که پر تاسې باندې غالب شول نو تاسې به د تیږو په ویشتلو باندې ووژني اویا به مو بیرته خپل مذهب ته ور واړوي نو بیا به هیڅکله هم تاسې بریالي نه شئ. (الکهف:۲۰-۱۸/۱۹)

لږ څه غور وکړئ چې هغوي درې سوه او نهه کاله هلته په غار کې ویده وو . هغوي د زمکې په مخ ساه هم اخسته ، ارخونه یې هم بدلول ، خو د دنیا او ددنیا دشیانو څخه دومره بې خبره و چې دا احساس هم ورته نه و پیدا شوې چې څومره پسرلي یې په سر تیر شوې او خزان شوي دی او دتاج او تخت څومره خاوندان له منځه تللي او خاوري شوی دی، هغوي خطر ونه محسوسول خو هغوي ته د ډاګیزه نه وه چې دهغه چانه چې دوې تښتیدلی و هغه ډیره موده مخکې ددې دنیا څخه تللي دي او پاته خلک ددوې درنښت کونکي او همدرده دي ، دا دزمکې په سر د ژوندیوویده شوو اولیاؤکرامو حال و ، نو بیا به څوک څه ډول ووایی چې د زمکې تر منځ د ډیرې ډیرې خاورو او ښختو لاندې پروت ، د الله کوم دوست به ، چې دالله ځانګړې میلمه هم وي ستا د حالاتو ،او ستا د ستونزو او مشکلاتو څخه خبر اوسي. الله دې مونږ د قران د توحید د نظریې سره اشنا ن کړي. امین.

د عزیر علیه السلام قصه:

په فریب او دوکه کې اچونکي دې تا په دوکه و انه چوي ، ځکه چې دا خوب دې خو دمړینې وروسته بنده د الله تعالې سره یو ځاې کیږي هغه زمونږ د حالاتو څخه ښه خبر دې او زمونږ ه سپارښتنه به کوي.....

راځئ دیوه نبي سیدنا عزیر علیه السلام قصه واورئ ، هغه په یوه خره باندې سپور په سفر روان و چې مرګ پرې راغې ، هغه نژدې یو کال هلته مړ پروت و اوبیا را ژوندې کړل شو ،خو هغه د زمانې دبدلونونو څخه بې خبره و. الله تعالې و فرمایل چې:

»او یا دهغه چا په څیر چې په یوه وران ویجاړ کلي تیریده ، هغه وویل چې الله څه ډول دوې دمړینې وروسته را ژوندي کوي نو الله هغه هم دمرګ په خوب ویده کړ او تر سلو کالو پورې مړ پروت و . بیا یې هغه را ژوندې کړ ، دهغه څخه وپوښتل شو چې ته په دې حال کې څومره پاته شوې یې. ورته یې وویل چې یوه ورځ ، یا دیوې ورځې یوه برخه. ورته وویل شول چې ته سل کاله دلته په همدې حالت کې پروت وې. اوس نو ته دخپل خوراک څښاک شیانو په لور ووینه ، هغه خراب شوي نه دي ، دخپلې سپرلۍ (خره) په لور ووینه ،مونږ تا دخلکو له پاره ننبه ګرځوو ، او دهغو هډوکو په لور ووینه ، چې مونږ څه ډول هغه بیرته جوړوو او په غوښه او پوستکي یې پټوو. » (القره: ۲/۲۵۹)

که چیرې تاسې په دې پیښو لږ څه فکر وکړئ نو په دې خبره به و پوهیږئ چې دمړینې د پیښیدو وروسته ددې نړۍ سره دهر نبی او بزرګ اړیکي پرې کیږي، هغوي زمونږ چغې او سوري نه شی اوریدلې او نه زمونږ فریاد ته را رسیدلې شی.

بده یې مه ګڼئ بلکه فکر پرې وکړئ او قران ولولئ. په دې کې ستاسو له پاره ګټه ده ، په غصې کې تاسې ته هیڅ ډول ګټه نه شته ، راځئ اوس یو ځل دا ولولئ:

»دهغه وګړي څخه به ډیر ګمراه او لاروکي څوک وي چې د الله پرته هغو ته غږ کوی چې د قیامت تر ورځې پورې د هغې غږ نه شي قبلولې اوهغه د دوې د چغو او سورو څخه هم بې خبره دي ، بیا نو په کومه ورځ چې خلک سره راټول کړل شي نو هغه به ددې ورغږ کونکو دښمن وي اودهغوې د عبادت څخه به انکار کوي.»(الاحقاف:۶-۵/۲۴)

لږ څه غور وکړئ ! بلکل ډاګیزه کیږی چې د دې څخه یو اځې بت مراد نه دې بلکه ټول هغه شخصیات ترې مراد دي چې کوم بت یا قبر و رته منسوبیږي. او خلک ورته په پوره عقیدې او ګروهې سره غږ کوي که چیرې یقین مو نه راځی نو بیا د قران کریم دا ځاې ولولئ ، لکه چې فرمایی:

»ایا دا خلک هغوې د الله سره شریکان جوړوی چې نه څه پیدا کولې شي بلکه په خپله پیدا شوي دي ، هغوې د دوې سره د کومک کولو توان هم نه لري او نه د خپل ځان له پاره څه کولې شي«.

)الاعراف:۱۹۲-۱۹۱/۷(

»بې شکه ، هغوې چې تاسې د الله پرته را بولئ ،هغوې هم ستاسې په څیر بندګان دي ، نو تاسو هغوې را وبولئ او وینئ که چیرې ریښتوني یاست ، چې هغوې به ستاسې بلنه و مني ، ایا هغوې پښې لری چې پرې ولاړشی ؟ ایا هغوې لاسونه لري چې پرې نیول و کړاې شي ؟ ایا هغوې سترګې لری چې پرې و کتلې شي ؟ ایا هغوې غوږونه لری چې پرې واوریدلې شي ؟» (الاعراف: **۱۹۵-۱۹۴/۷**)

فکر وکړئ ! چې د داسې وګړې څخه بل د رحم وړ څوک وي چې د مطلق قدرت خاوند الله له یاده و کاږي او هغو بزرګانو ته چغې کړي چې زمونږ په څیر بندګان دي ، خو د هغوې غږی کار نه کوي ، دا بت نه دې بلکه (عباد امثالکم) ستاسې په څیر بندګان دي... بیا یی و فرمایل:

»او د الله نه پرته چې کوم خلک دوې را بولې هغوې هیڅ شې هم نه شي پیدا کولې بلکه هغوې پخپله پیدا کړل شوي دي ، هغوې مړه دي ، ژوندي نه دي ، او هغوې په دې هم نه پوهیږی چې کله به را پورته کیږي.» (النحل:۲۱-۲۰/۱۶)

د بتانو خو د را پورته کیدو پوښتنه هم نه را پیدا کیږي. په دې اساس دا همدا بزرګان دی ، هغوې ته دا معلومه هم نه ده چې هغوې ته د را بللو له پاره او ازونه کیږی ، هغوې به د قیامت په ورځ یو اځې انکار نه کوي بلکه جنګ جنګړه به هم کوي. لکه چې فرمایی:

»او په هغه ورځ به مونږ دوې ټول سره را یو ځاې کړو ، بیا به شریک جوړونکو ته ووایو چې تاسې او ستاسې شریکان دې په خپلو ځاېو کې و دریږي ، بیا به مونږ هغوې چې د الله سره یی شریکول ، سره جدا جدا کړو ، هغوې به ورته ووایی چې تاسې هیڅکله هم زمونږ عبادت نه دې کړې ، زمونږ او ستاسې تر منځ یو اځې الله د ګواه په څیر کافي دې چې بې له شکه چې مونږ ستاسې د عبادت څخه بلکل بې خبره وو .» (یونس: **۲۹-۲۸/۱**)

الله تعالې دې وکړي چې اوس تاسې پوه شوي یاست ، چې دا جګړه کونکي به بوتان نه وي بلکه همدا بزرګان به وي ځکه چې الله تعالې د هغوې څخه هم ځواب غواړي او هغوې به د خپل ځان د پاکوالې د ثابتولو په خاطر جګړه کوی.

»په هغه ورځ چې د الله پرته د نورو د عبادت کونکي او د هغوې معبودان به الله سره را ټول کړي نو هغوې ته به ووایی چې: ایا تاسو زما دا بندګان بې لارې کړی وو یا دوې په خپله بې لارې شوي و .؟ هغوې به ځواب ورکړي چې ستا ذات خو د هر څه څخه پاک دې ، له مونږه سره پخپله دا نه ښایی چې ستا پرته بل څوک خپل کارساز و ګڼو خو ته پخپله هغوې ته او د هغوې پلرونو اونیکونو ته ګټه ور رسوې. ان تر دې چې دوې ستا یادول هم هیر کړل او دوې یو هلاک کید ونکي قوم و ګرزید.(بیا به الله تعالې مشرکانو ته ووایی چې: اې مشرکانو !) هغه د عوې چې تاسې یی نن کوئ

په هغې کې خو هغوي تاسې دروغجن ګڼي ،بیا به تاسو دالله د عذاب مخ هم و نه شئ اړولې اونه به تاسو ته کوم ملاتړې ، بسپنه کونکي او مدد رسونکي وي.»(الفرقان: ۱۹-۲۵/۱۷(

زما ورونو !ایا تاسې اوس هم دا ګمان کوئ چې هغه بزرګ نه دې بلکه بت دې !اوس به دیوه بزرګ دنوم په اخستلو سره ستاسو دا شک هم ورک کړم ، لکه چې الله تعالې فرمایی:

»کله چې الله ووایی چې: اې عیسې ابن مریم !ایا تا هغوي ته ویلي و چې ما او زما مور دالله نه علاوه خپل کار جوړونکې و نیسئ ؟هغه به ځواب ورکړی چې: ستا ذات خو پاک دې ، ماته دا نه ښایي چې داسې خبره وکړم چې دکولو حق یی نه لرم.که چیرې ما کړې هم وایی نو تاته به یی علم و .ځکه چې ته زما د زړه په خبره پوهیږې خو زه ستا دزړه په خبره نه پوهیږم ، بې شکه چې ته په غیب پوهیدونکې یی. ما هغوي ته ددې پرته نور څه نه وویلي دځه په اړه چې تا حکم کړې و اوهغه دا چې د الله عبادت وکړئ، هغه چې زما اوستاسو پروردګار دي ، تر هغو چې زه دهغوي تر منځ وم ، ما هغوي څارل ، خو کله چې تا زه دنړۍ څخه پورته کړم نو بیا خو دهغوي څارونکې همته یی. بې شکه چې د هر څه څارونکې اولیدونکې ته یی « .

)المائده: ۱۱۷-۵/۱۱۲(

نو څوک چې اوس هم پرې نه پوهیږې نو دهغه به څه علاج وي ؟ما ویلي و چې په نړۍ کې هیڅوک بت پاله نه شته. د بت د عبادت څخه یی مراد د اصل بزرګ عبادت دې. خو دمړینې وروسته هیڅ بزرګ زمونږ د حالت څخه خبر نه دې. دا بزرګ به زمونږ دعبادت څخه انکار کوی او دخپل ځان دپاکوالي په خاطر به جګړې کوی. لکه څنګه چې عیسې علیه السلام وویل.

زما مسلمانانو ورونو !لږ څه فکر وکړئ چې مونږ څه کوو ؟مولانا حالي څومره ښه ویلي دي.

»هغوي چې د بت عبادت کوي نو کافر ګڼل کیږي ، او که څوک خداې ته زوې ثابت کړي هغه هم کافر دی ، که اور ته خپله قبله وایی نو هم کافر ګڼل کیږي او که په کواکبو کې کرشمې لټوي هم کافر دي

خو مؤمنانو ته لاړې پرانستې دي، د چادعبادت له پاره یی چې شوق کیږي هغه کوي!

که غواړی نو د نبی څخه خداې جوړوي ، او د امامانو رتبې دنبیانو څخه هم لوړوی ،

شپه اوورځ په زیارتونو باندې څادرونه نذر کوي اودشهیدانو قبرونو ته ورځې او دعاګانې ترې غواړي.

ددوې په دې کار نه دهغوي په توحید کې کوم خلل پیښیږي،نه یی اسلام خراب شي او نه یی ایمان زیانمنیږي« !!

دمشرک مثال:

که په پورته ایتونو لږ څه غور وکړئ نو په دې خبره به پوه شئ چې شرک څه ته وایی او توحید څه شي دې؟ دمشرک عقیده په کوم پوخ بنسټ نه وی ولاړه ، بلکه هسې په واهیاتو او بې بنسټه شیانو ولاړه وي. خو مشرکان بیا همدا د

خپله ځانه جوړه شوې باطله او واهی عقیده خپل معراج ګڼي او په همدا سې مشرکانه خبرو کې خپل ژوند تیروي ، چې تر اخره پورې یی هدایت نه په برخه کیږي. الله تعالې د مشرک مثال دا سې بیانوي:

»هغو خلکو چې د الله نه پرته یی نور ملاتړي نیولې دی دهغوې مثال د غنې په څیر دې چې کور جوړوي ، او تر ټولو ډیر کمزورې کور د غنې کور دې ، کاشکې دوې پرې پوهیدلې.»(العنکبوت:۲۹/۱۴)

لږ څه ژور فکر وکړئ ! لکه څنګه چې غنه د خپل وجود دداخل څخه مواد راباسي او خپله جاله پرې جوړوي نو په همدې توګه مشرک هم د خپل ځان د داخل څخه دخیالاتو او وهمونو نه ډکه یو عقیده جوړوي، او لکه څنګه چې غنه په خپل هغه کمزورې کور کې کیني او فکر کوی چې په یوه ډیره مضبوطه او مستحکمه کلا کې ناسته ده نو په همدې توګه مشرک هم د خپله ځانه د جوړو شوو خدایانو په وهمونو کې ناست وي او هغه د خپل ځان له پاره دکلکو دیوالونو یوه مستحکم پناه ځاې ګڼي. او لکه څنګه چې دیوې غنې جاله د باد دیوې څپې سره له منځه ځي په همدې توګه د توحید د یوه ګذار سره سم د مشرک هغه د وهمونو ډک خیالات هم دوړې وړې کیږي. فکر وکړئ چې شرک څه شې دې ؟ او دهغې پایلې څومره ناهیلې کونکی دی؟ الله تعالې د مشرک د مثال د بیانولو په لړ کې فرمایی چې:

»اې خلکو ! ستاسو له پاره یو مثال ذکر کیږی ، هغه په غور سره واورئ ! دالله نه پرته ټول هغه څوک چې تاسې یی ر ا بولئ هغوې یوه مچ هم نه شي پیدا کولې که څه هم هغوې ټول ددې کار له پاره سره راټول شي. (بلکه هغوې دومره بې وسه دي) چې که چیرې مچ ترې څه یوسي نو بیرته یی ترې را ستنولې نه شي ، غوښتونکي هم کمزورې او د چانه چې غوښتل شوي هغه هم کمزوړې او بې وسه دې. حقیقت دادې چې دې مشرکینو د الله قدر نه دې پیژندلې ، بې شکه چې الله د ډیر زیات قدرت خاوند او په هرشي غالب دې.» (الحج: ۷۴-۲۲/۷۳)

دې خلکو ته بیابیا فکر کول په کار دې او سمدستې ورته توبه کول په کار دي چې د (یاعلي مدد ، یا مشکل کشا ، یا شیخ عبدالقادر جیلاني...) او نورو له پاره اواز کوي ، مشرکان خو د ډیر زیات رحم وړ خلک دي چې د هر در او دروازې خاورې چانوی او خپل ژوند تیروي ،خو هیڅ هم په لاس نه ورځي. الله تعالې په قران کریم کې فرمایی چې:

»دهغې (الله) رابلل حق دي ، مشرکان چې دهغه پرته نور خلک رابولي نو هغوې دهغوې هیڅ دعا نه شي قبلولې.(د دې مثال د هغه ترې په څیر دې) چې خپل لاس د اوبو په لور ورغځوي ترڅو دهغه خولې ته را ورسیږي ، خو دا اوبه هیڅکله هم دهغه خولې ته نه رسیږي ، په همدې توګه دکافرانو دعاوې هم بې کاره ثابتیږي.»(الرعد: ۱۳/۱۴)

یوسف علیه السلام هم همدا خبره خپلو بندیانو ملګرو ته کړې وه لکه چې فرمایی:

»اې زما د بندیخانې ملګرو ! ایا څو خدایان غوره دی او که یواځې او یواځې یو او زبردست الله غوره دې ؟ تاسې دهغو پرته د بل چا بندګي نه کوئ چې تاسو اوستاسو پلرونو دهغوې له پاره څو نومونه اینبودې دي ، او دهغې له پاره الله هیڅ دلیل نه دې نازل کړې. دالله پرته د هیچا حکومت نه شته ، هغه ویلي دی چې: زما پرته د بل چا عبادت مه کوئ ،همدا پوخ دین دې ،خوزیات خلک پرې نه پوهیږي«.

)یوسف: ۱۲/۳۹-۴۰(

د وسیلې حقیقت او طریقه یې:

دا د لیک داسې یوه تخته ده چې تر عنوان لاندې یې ګڼ شمیر وګړو د شرک او بدعت دکانونه پرانستې دي. دغه بد قماشه وګړي زمونږ د دولت او مال لوټولو ته ناست دي خو مونږ فکر کوو چې دوې پر مونږ ډیر ستر احسان کوي. خداې خبر چې د همدې عنوان لاندې به د څومره خلکو عزتونه تر پښو لاندې کیږي او د څومره خلکو ایمانونه به لوټل کیږي ، دا لږ، په ډیره عیاره توګه په پرلپسې توګه روانه ده. راځئ چې وویني چې دا وسیله څه شې دې؟ تر ټولو لمړی، دا آیت ولولئ!

»اې خلکو ! تاسو ټول د الله محتاج یاست ، او الله غنی او حمید دې.« (فاطر: **۱۵/۳۵**)

ټول خلک محتاج دي ، یوا ځې همغه ذات بې نیازه او بې پروا ذات دې. هغه دې ته هم اړتیا نه لري چې تعریف دې یې وکړل شي. که د هغه څوک تعریف وکړي او که و یې نه کړي هغه په ټولو صفتونو ښایسته دې.

راځئ چې د یو څو محتاجو وګړو حالات و لولو. اوووینو چې هغوې د خپلو اړتیاو په وخت کې څه ډول الله تعالې ته خپل ځانونه رسولي دي ، تر څو مونږ هم د هغوې په قدم ولاړ شو او همغه وسیله اختیار کړو چې هغوې اختیار کړې وه. مونږ د نوح علیه السلام قصه مخته یاده کړه ، بیا په غور سره ولولئ چې هغه په څه ډول د الله تعالې د کومک د تر لاسه کولو له پاره هڅې کړې وې. په همدې لړ کې د نورو انبیاؤ علیه السلام پیښې په لاندې توګه بیانوو.

سیدنا ادم علیه السلام:

که چیرې کومه غلطي وشي نو د ابلیس په څیر باید زړور و نه اوسیږي ، بلکه دادم علیه السلام په څیر سمدستې ښښنه غوښتل په کار دي ، الله تعالې توبه کونکي ډیر غوره ګڼي. تاسو د ادم علیه السلام حالات و وینئ:

وسیله:

الله تعالې ادم علیه السلام را پیدا کړ او په ډیر فخر سره یې هغه ته خپل خلافت ور ښښه. په ملایکو یې ورته سجده وکړه او سجده نه کونکي یې د خپلې درګاه څخه وشړل. ادم علیه السلام ته یې په جنت کې د اوسیدو حکم وکړ او دیوې ونې څخه پرته یې د نورو ټولو ونو د میوو د خوړلو اجازه ورکړه ، خو شیطان چې د انسان ازلي دښمن دې ، او د انسان د بې لارې کولو له پاره سوګند یاد کړې و ، همغه ادم علیه السلام د همغې ونې د میوې خوړلو ته و هڅاوه چې تر منه کړل شوي و ، په همدې کار سره ادم علیه السلام د جنت څخه را وویستل شو. خو ادم علیه السلام د الله تعالې دا ناخوښي و نه شوه زغملې او په ډیر عذر سره یې تر معافي او ښښنه و غوښتله ، الله تعالې فرمایي:

»ادم د خپل رب څخه څو کلیمې زده کړې بیا هغه د هغه په لور متوجه شو.« (البقرة: **۳۷/۲**)

الله تعالې همدا ډول تګلاره ډیره خوښوي، ځکه یې ادم علیه السلام ته هم همدا تګلاره پخپله ور وښودله.«(ادم او حوا) دواړو عرض وکړ چې: اې زمونږ پروردګاره ! مونږ په خپلو ځانونو باندې ظلم کړې دې ، که چیرې ته مونږ ته ښښنه و نه کړې ، او پرمونږ رحم ونه کړې نو مونږ به د زیان کارانو له ډلې څخه شو.« (الاعراف: **۲۳/۷**)

زما مشوره داده چې تاسې د قران کریم دغه پورتنۍ یاد کړل شوي پېښې په مکمله توګه ولولئ ، یعنې دغه آیتونه د ترجمې سره یو ځاې ولولئ.

سیدنا یونس علیه السلام:

یونس علیه السلام د الله تعالې نبې و ، کومو کلیو ته چې هغه مبعوث شوې و هغوې د هغه بلنه و نه منله. دا کشمکش تر ډیرې مودې پورې روان و ، اخر سیدنا یونس علیه االسلام دخپل قوم نه ناهیلې شو او د الله تعالې په دربار کې یې شکایت وکړ ، قوم ته یې په اخري ځل ګوابنې ورکړل شو چې که چیرې د خپلو اعمالو څخه لاس وانخلي نو د درې ورځو وروسته به په عذاب ککړ شي ، د دې اعلان د کولو څخه وروسته هغه د کلي څخه ووت ،خلکو هم د عذاب نښې ننباني و کتلې نو د کلیو څخه ووتل او په ژړا اوفریاد سره یې د ښښې غوښتنه وکړه ، استغفار او ښښنه د تقدیر مخ بدلوي ، د الله تعالې رحمت په جوش کې راغې او عذاب و تنبول شو. خلک د یونس علیه السلام په لټه کې شول ، د بله اړخه یونس علیه السلام دخپل قوم څخه ناهیلې د الله تعالې د اجازې پرته بل کوم لوري ته روان شوې و ، په لاره کې دریاب را ته. د دریاب څخه د تیریدو په خاطر په کشتۍ کې کیناست. خو کشتۍ توپاني شوه ، پریکړه وشوه چې کوم غلام د خپل مالک څخه را تښتیدلې دې او په دې کشتۍ کې ناست دې ، پچه واچول شوه خودا پچه په بیا بیا د یونس علیه السلام په نامه راووتله. خلکو د ځان دخوندې ساتلو په خاطر یونس علیه السلام په دریاب کې ور وغورځاوه. قران کریم دا قصه داسې بیان کړې ده:

»بې شکه ، یونس د پیغمبرانو څخه و. کله چې هغه د بار کړل شوې کشتۍ په لور ور منډې کړې ، نو خلکو پچه واچوله اوهغه یې په دریاب کې ورګذار کړ بیا هغه یوه ماهي تیر کړ ، اوبیا پښیمانه شو «.

)الصفت: ۱۳۹/۳۷-۱۴۲(

»بیا هغه په تیارو کې پروت او اواز یې کاوه چې: ستا پرته بل د عبادت وړ نه شته ، ستا ذات پاک دې ، بې شکه چې زه د ظالمانو څخه یم.» (الانبیاء: ۸۷/۲۱(

»که چیرې هغه په همدې توګه تسبیح نه کولې ، نو تر قیامته پورې به د هغې (ماهي) په ګیډه کې پروت پاته وې.» (الصفت: ۱۴۳/۳۷-۱۴۴(

لږ څه غور وکړئ ! د الله د نبي غوښتنه وه چې قوم ته یې د هغو د ګناهونو په خاطر سزا ورکړل شي خو الله هغه قوم ته ښښنه کول غوښتل ، حشر یې څه شو ؟ اوڅوک غالب شو ؟ څوک وایی چې: «یار د یار خبره مني» ، د ښښې د غوښتنې د غه طریقه ده چې هر کله چې څوک په کوم مصیبت کې را ونښلي او کله چې غلطی ترې وشي ، نو د زړه له کومې استغفار او توبه وکړي ، نو توبه یې منل کیږي.

سیدنا ابراهیم علیه السلام:

د الله تعالې جلیل القدر نبي و . د الله تعالې په لاره کې یې د یوه ازمینښت پسې بل ازمینښت ګاللې دې ، کله چې یې عمر زرښت ته ورسید نو دزوې له پاره یې اړتیا محسوس کړه نو دعا یې وکړه چې:

»اې زما پروردګاره ! ماته یو صالح زوې را په برخه کړه» (الصفت: ۱۰۰/۳۷(

سیدنا ذکریا علیه السلام:

دا د الله تعالې نبي و او د عیسې علیه السلام د مور ماما و. همغه د الله تعالې په حکم سره د مریم علیه السلام د پالنې کفالت په غاړه اخستې و. خپل اولاد ونه یې نه درلودل. زړښت ته ور نزدې شو. ښځه یې هم شنډه شوې وه، د دې تر څنګ ډیره کمزورې شوې هم وه. هغه به ډیر وخت مریم علیه السلام په خپله حجره کې په عبادت کې مصروفه پریښوده او دروازه به یې پسې تړله او خپلې حجرې ته به ورته. خو کله به چې را ستون شو نو د مریم علیه السلام تر مخ به یې تازه میوې او خوارک کوت. ترې وې پوښتل چې دغه ټول هر څه تا ته له کومه راځي؟ هغې ځواب ورکړ چې دالله له اړخه. هغه چې هر چاته وغواړی بې حده او حسابه روزي ورکوی. د ذکریا علیه السلام ذهن سمدستې همغې لورې ته ولاړ او ویې ویل چې زه هم دالله تعالې څخه زوې غواړم، په دې اساس یې دعا وکړه چې:

»اې زما پروردګاره! د زړښت په اساس مې هډوکي کمزورې او د سر ویښتان مې سپین شوې دي، اوما چې کله هم له تا غوښتې تا بې برخې نه یم پریښې. او ماته زما څخه وروسته زما د ورورګلوې څخه د بدکاریو په اړه ویره ده، زما ښځه شنډه ده خو ته ما ته د خپل خاص فضل له مخې زوې را په برخه کړه «

)مریم: ۵-۱۹/۴(

غور وکړئ چې الله ته د ورسیدو له پاره وسیله څه شې دې؟ په بل عبارت: دعا په خپله وسیله ده. الله تعالې اولاد ورکوي او که نه هغه هم بزرګان درلودل. دعاګانې همغه اوري، تاسې یې هم د همغه څخه وغواړئ، هغه ستاسو دعا اوري او د هغه پرته بل هیڅوک تاسې ته څه نه شي درکولې، په قران کریم کې په یوه بل ځای کې فرمایي چې:

»د زمکې او اسمانونو سلطنت د الله له پاره دې، هر څه چې وغواړي پیدا کوی یې، چاته چې وغواړی لونې ورکوی او چاته چې وغواړي زوې، اویا لونې او زامن دواړه ورکوي او څوک چې وغواړي شنډ یې پریږدي.» (الشورې: ۵۰-۴۹/۴۲)

که چیرې تاسې هم اولاد غواړئ نو په همدې توګه یې وغواړئ، د درګاه ګانو خاورې مه څټئ، ما د زکریا علیه السلام دغه دعا په خپل ځان باندې هم ازمیښت کړې ده او دا ډیره مجربه نسخه ده:

»رب هب لي من لدنک ذریة طیبة انک سمیع الدعاء-اې زما پروردګاره! ماته د خپل قدرت له مخې پاکیزه اولاد را په برخه کړې، بې شکه چې ته دعا اوریدونکې یې.» (ال عمران ۳/۳۸)

د سیدنا ایوب علیه السلام قصه:

اوس نو د یوه ناروغه قصه واورئ! سیدنا ایوب علیه السلام د الله تعالې نبي و، ازمیښت پرې راغې او ناروغه پریوت. ان تر دې چې ناروغتیایې اخري حد ته ورسیده. اولاد یې هم ټول له منځه ولاړ. مال او دولت یې هم له یوه سره ختم شو. نوکرانو او چاکرانو یې هم خدمت پریښود. دیوې پرته یې نورې ټولې ښځې هم بې وفا وختلې او ترې ولاړې. د روغتیا له پاره یې وسیلې ته اړتیا وه، خو په ښکاره توګه څه نه ترسترګو کیدل. دالله تعالې په دربار کې یې عرض وکړ چې:

»بې شکه چې ماته ډیر زیات تکلیف رسیدلې او ته د ټولو رحم کونکو څخه ډیر زیات رحم کونکې یې» (الانبیاء: ۲۱/۸۳)

زه خو دعا کوم چې: اې زمونږ ربه ! د ټولې نړۍ ناروغانو ته شفا ور په برخه کړه. خو که چیرې ته ناروغه یې نو د درګاه ګانو د خاورو د څټولو په ځای د مالک الملک الله سره په خبرو پیل وکړئ ، او د اسې ورسره مخاطب شئ لکه د غه ناروغ چې ورسره شوې و . په دې خبره کې به هیڅ ډول مبالغه نه وی چې هر هغه خبره چې د زړه څخه را بیرون کیږي هغه ډیره اغیزمنه وي ، همدا دعا وسیله ده. ستا نیت ، ستا خلوص او ستا یقین پخپله ډیره غوره وسیله ده.

سیدنا موسې علیه السلام:

راځئ اوس د یوه مسافر وسیله وویني او دا چې هغه څه ډول د خپل ځان له پاره د کومک غوښتنه کوي. موسې علیه السلام د الله نبي و ، او الله تعالې هغه د فرعون د ټولو بندیزونو سره سره را پیدا کړ ،بلکه پخپله د فرعون په غیږ کې یې راستر کړ ، یوه ورځ د دوو جنګ کونکو څخه یې یوه د موسې علیه السلام څخه د بسپنې غوښتنه وکړه ، خبره نه منونکې ته یې چې کله یو سوک ورکړ نه هغه په زمکه پریوت او مړ شو . هغه کس یې چې خلاص کړې و په بله ورځ یې وکوت چې د یوه بل کس سره په جګړه بوخت دې او بیا یې د موسې علیه السلام څخه د بسپنې له پاره ورغږ کړ. موسې علیه السلام ور مخته شو او ورته یې وویل چې ته هره ورځ په جنګونو کې بوخت یې. هغه د دې ویرې چې د پرون په څیر به نن ما په سوک ووهي او وبه مې وژني ، ورته یې وویل چې ته غواړې ما هم هغسې ووژنې ، لکه پرون دې چې هغه بل سړي په سوک وواژه ! په دې توګه د تیرې ورځې د قتل راز را څرګند شو ، خبره د فرعون دربار ته ورسیده او د موسې علیه السلام د وژلو حکم صادر کړل شو . د فرعون په درباریانو کې یو کس د موسې علیه السلام خیر غوښتونکې و ، هغه را منډې کړې او موسې علیه السلام یې د حالاتو څخه خبر کړ. او مشوره یې ورکړه چې د مصر څخه بیرون کومې لورې ته و تښتي. موسې علیه السلام و تښتید ، ویریده هم اولاره ورته هم نه معلومه. ډیر لرې واټن یې وواهه او وړې تړې د یوه ښار تر څنګ د یوه کویي سره نژدې د ونو بوټو په ګڼ ځای کې کیناست. خلکو به اوبه را خستې. موسې علیه السلام دوه ځوانې نجونې وکتلې چې خپلې اوزې یې د اوبو څخه په سختۍ سره تمبولې ، د موسې علیه السلام زړه پرې خوږ شو ، نژدې ورغې او علت یې تر پوښت. نو هغوې ورته خپله مجبوري وویله. هغه د نیک خویه خلکو په څیر کار وکړ ، نارینه یې د هغه ځایه لرې کړل او دا دواړه نجونویې را مخته کړې او د هغوې مال یې خړوبه کړ. لکه چې قران کریم فرمایي:

»موسې د هغوې ځناورو ته اوبه ورکړې ، بیا یوه سوري کې کیناست او ویې ویل چې: اې زما پالونکیه ربه ! د ښیګڼو څخه چې هر څه ته ماته را نازل کړې نوزه د همغې محتاج یم.» (القصص: ۲۸/۲۴)

غور وکړئ ، د وسیلې له پاره چې هره خبره د زړه څخه را وزي هغه اغیز شیندې ، پخپله دعا وسیله ده ، هغه ته نه یوا ځې د اوسیدو ځای ور په برخه شو بلکه ښځه ورته هم تر لاسه شوه. هغه ته د یوه بزرګ شفقت ور په برخه شو او په دې توګه ورته سکون را پیدا شو.

سیدنا لوط علیه السلام

راځئ اوس د الله د داسې یوه نبي قصه ولولو چې عزت یې تر ګوابښ لاندې دې ، هیڅوک یې پوښتنه کونکې هم نه شته. دا د الله بنده او د سیدنا ابراهیم علیه السلام وراره دې. هغه د سیدنا ابراهیم علیه السلام سره یو ځای هجرت

کړې و ، هغه د سدوم دکلیود خلکو د اصلاح کولو له پاره مامور شوې و . په دې خلکو کې بې حیایی تر خپلې اخرې پولې پورې رسیدلې وه . نارینه و دنارینه و سره (لواطت)یا بدفعلي کوله او په دې باندې یې فخر او ویاړ هم کاوه . لوط علیه السلام تر ډیرې مودې پورې دخپل قوم دغه ناوړه کارونه زغمل ، بلاخره د الله تعالې له اړخه په هغوې نیونه راغله . داسې وشول چې ملایکې د ډیرو ښایسته هلکانو په څیر دې قوم ته راغلې ، لوط علیه السلام دهغوې په کتلو سره ډیر وارخطا شو ، هغه په خپل کور کې دې میلمنو ته ځاې ورکړ ، قوم یې په کور راوخوت او په کلکه یې تړې و غوښتل ترڅو دا ښایسته هلکان هغوې ته ور حواله کړي. لوط علیه السلام ورته عذر او زاری کولې او ورته یې ویل چې ما دخپلو دغو میلمنو تر مخه مه سپکوئ، خو دهغوې غوښتنه وار په وار ځواکمنیده . لوط علیه السلام دخپلو لونې اویا دهغوې دښځو په لور ورته اشاره وکړه چې خپلې غوښتنې دهمغوې څخه په شرعي لاره پوره کړي ، خو دهغه دا خبرې بې ګټې وې ، لوط علیه السلام ورته د ناهیلی په حال کې وویل چې ایاستاسو تر منځه کوم پوه او د عقل خاوند شته چې زما په دې خبرو غور و دقت وکړي. هغه په افسوس سره وویل چې: کاشکې ما یوه مضبوطه کلا درلودې چې پناه مې په کې اخستلای شوې ، شپه راغله ، قوم یې د کور ددیوالونو څخه را پورته شول او دکور انګړ ته را ننوتل ، دروازې یې ورماتې کړې نو په دې وخت کې لوط علیه السلام دالله تعالې څخه مرسته و غوښته . په دې اړه قران ته غوږ شئ.

»اې زما ربه ! ددې مفسد قوم پر خلاف زما سره مرسته او کومک وکړې.» (العنکبوت: ۲۹/۳۰(

»هغوې هغه د خپلو میلمنو دخوندي ساتلو څخه منه کاوه نومونږ دهغوې سترګې ړندې کړې«.

)القمر: ۵۴/۳۷(

غور اودقت وکړئ ! څومره بې وسي وه خو دخپل قوم په مقابل کې یې هیڅ هم نه شو کولې . اخر یې دالله تعالې په دربار کې فریاد وکړ، نواوس څه شې وسیله شو ؟...دعا.....دعا وسیله وګرزیده ، ډیره ستره وسیله ، خبره را نه اوږدیږي ، اوس زه غواړم نور مثالونه همدلته پریږدم او د رسول الله صلی الله علیه وسلم لورې ته را ګرځم.

ددواړو جهانونو سردار (صلی الله علیه وسلم:(

حالات داسې شول چې قریشو رسول الله صلی الله علیه وسلم دمکې څخه وویست ،بیا یې په مدینې باندې هم یرغل راوړ تر څو پیر او مرشد د مریدانو سره یو ځاې له منځه یوسی ، د بدر په میدان کې مقابله وشوه ، توازن ته وویني ، یوې لورې ته زر کسه ازمینبت شوې جنګي ځواک او بلې لورې ته:

تهې ان کې پاس دو ګهوړے چهـ زرهین ، اتهـ شمشیرین پلټنې آے تهـے یه لوګ دنیا بهر کې تقدیرین

»دهغوې سره وو دوه آسونه ،شپږ زرهی او اته توري راغلی ودوې تر څوبدل کړي ددنیا تقدیرونه «

دا وه تش لاسی درې سوه دیارلس مسلمانان ،دهر کتونکې سترګې ورته دحیرانتیا څخه خلاصې پاته کیدې. هغوې په پوره پوهې سره خپل ځانونه دمرګ په کومې کې ور غورځول ، د دواړو جهانونو سردار ټوله شپه په خپله خیمه کې ژاړی او د الله دربار کې دعاوې کوي ، اوښکې تویوي اودا دعا لولی:

»اې زما الله ! هغه وعده چې له ماسره دې کړې وه ، پوره کړه. اې زما ربه ! که چیرې د اسلام دغه کوچنۍ ډله له منځه ولاړه شي نو بیا به ستا عبادت هیڅوک نه کوي «

)صحیح مسلم ، الجهاد ، باب الامداد بالملائیکه في غزوة بدر و اباحة الغنائم ، ۱۷۶۳م حدیث (.

یو شاعر دا دعا داسې را لنډه کړې ده:

»یا الهی ! اوس نو ته هغه د معراج دشپې وعده پورا کړه ، هغه وعده دې چې دمحمد سره کړې وه هغه همدا ننپوره کړه.

که چیرې دښمنانو هغه د دې نړۍ څخه محو کړ ، نو په دې جهان به ستا دعبادت کولو له پاره هیڅوک نه وي «.

اوس نو همتاسو پخپله پریکړه وکړئ چې مشکل اسانه ونکی څوک دې ؟ اوبیا ووینئ چې د الله تعالې څخه د غوښتلو له پاره څه ډول وسیله په کار ده؟

خوله بنت ثعلبه رضی الله عنها:

اوس دیوې ښځې خبرې واورئ ، دا ښځه د بني خزرج د قبیلې پورې تړلې ده ، میړه یې ورته په غصه کې مور وویلې ، د رواجې دستور په اساس دا یو داسې طلاق و چې بیرته ستنیدل ترې نا شوني و. دا ښځه رسول الله صلی الله علیه وسلم ته راغله ، رسول الله صلی الله علیه وسلم ورته د دستور په مطابق وویل چې دا خو طلاق دي ، دکائناتو د ټولو غوره شخصیت څخه د ناهیلۍ وروسته دا ښځه هملته کیناسته او د الله تعالې په وړاندې یې فریاد پیل کړ او تر هغې وخته پورې یې دپورته کیدو څخه انکار کاوه ترڅو چې دا رواج شوې دستور لغوه شوې نه و. په رسول الله صلی الله علیه وسلم باندې د وحې د راتلو حالت راغې اودا آیاتونه را نازل شول.

»بې شکه الله دهغې ښځې خبره واوریده چې له تاسره یې دخپل میړه په اړه جګړه کوله ، د الله تر مخه یې فریاد کاوه ،الله ستاسې ددواړو خبرې اوریدې ، بې شکه چې الله اوریدونکې او کتونکې دې. ستاسې څخه چې کوم خلک د خپلو ښځو څخه ظهار کوي (یعنې میندې ورته وایی) ، دهغوې ښځې دهغوې میندې نه ګرزیږي ، دهغوې میندې همغه دې چې دوې ترې پیدا شوي دي. هغوې په ژبو باندې ډیره ناخوښه اودرواغ خبره کوي خو الله ښښونکې او عفوه کونکې ذات دې.»(المجادلة:۲-۱/۵۸(

فکر وکړئ چې هغه خلک څومره ناپوهه دي چې په الله باندې درواغ وایی ، چې ګویا هغه د هغوې خبره نه اوري ، دا داسې ستره ګناه ده چې دالله تعالې دغضب سبب ګرځي. الله تعالې یې اوري خو چې څوک بلونکې خو وی. مونږ خو دکرم لوړې ته میلان لرو ، چې کوم سوال کونکې نه شته نو لاره به څوک و ښئ؟ لاره او منزل نه شته ، روزنه عامه ده خو وړ جوهر نه شته ، او دهغې خاورې څخه چې د ادم تعمیر شوې دې دا هغه خاوره نه ده .

د الله تعالې دروازه مه پریږدئ ، له ځانه داسې فقیر جوړ کړئ اودهغې ددروازې درشیي دومره کلک و نیسئ چې تاسو دهغه په بندګۍ متیقین شئ. رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلې چې:

»دالله څخه په پوره یقین سره دعا وغواړئ ، ضرور به قبلیږي. خو په دې پوه شئ چې دغافلو اولوبیدونکې زړونو دعا نه قبلوي.» (جامع الترمذي ، الدعوات ، باب ب ۲۵، ۳۴۷۹م حدیث(

یعني په داسې توګه دعا مه غواړئ چې دکوم زیارت سره مو هم د وفادارئ ژمنه ترلې وي او په رسمي توګه دعا دالله تعالې څخه غواړئ. حقیقت دادې چې الله تعالې دخپلو بندګانو سره ډیره زیاته مینه اومحبت کوي ، رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایی چې:

»بې شکه ، ستا رب حیا کونکې او کریم ذات دې. هغه دخپلو بندګانو څخه حیا کوي ، چې کله د هغه بنده خپل لاسونه ددعا له پاره پورته کړي او هغه دې دهغه لاسونه دهغه لوړې ته خالي را و ګرځوي « .

)سنن ابې داود ، الوتر ، باب الدعاء ۱۴۸۸م حدیث(

دغه ډول دعا زده کړئ لکه څنګه چې سیدي خوله رضی الله عنها الله ته کوله. دهغې په دعا باندې الله تعالې سمدستي وحې را نازله کړه ، دا الله تعالې دومره باریک لیدونکې او دومره نژدې دې چې سمدستي یې یو رواجي قانون منسوخ کړ او په راتلونکې کې یې دداسې عمل کونکو له پاره سزا و ټاکله. د مجادلې سورت ولولئ..

خو یوه په زړه پورې خبره به تاسې ته وکړم او هغه دا چې د ې ښځې ته د صحابو تر منځ ډیر ستر مقام په برخه شو ځکه چې هغې داسې یو فریاد وکړ چې دعرش مالک پرې فورا اوسمدستي مهربانه شو او حکم یې را ولیږه.

یوه ورځ سیدنا عمر رضی الله عنه د څو کسو صحابوو سره یوځاې روان و ، چې په لاره کې ورته دا ښځه مخته راغله ، هغې سیدنا عمر رضی الله عنه تم کړ ، هغه رضی الله عنه تر ډیره پورې سر تیټ کړې و اودهغې خبرې یې اوریدلې ، یوه ملګرې یې ورته وویل چې: امیرالمؤمنین ! تا دقریشو سرداران ددې بوډۍ له پاره دومره اوږده و درول. سیدنا عمر رضې الله عنه ورته وفرمایل: تاسې پوهیږئ چې دا څوک وه ؟ دا خوله بنت ثعلبه رضی الله عنها وه ، دا هغه ښځه وه چې دهغې شکایت په اوه اسمانونو کې اوریدل شوې و. په الله سوګند چې که دې ښځې زه د شپې تر ناوخته پورې هم درولې واې نوزه به ورته ولاړ واې. او یواځې د لمونځونو په وخت کې به مې تر معذرت غوښت«.

یوځل دا ښځه د سیدنا عمر رضی الله عنه سره په لاره کې مخ شوه ، سلام یې ورته وکړ ، د سلام ځواب یې ورکړ او ورته یې وویل چې:« اې عمره ! یو وخت و چې ما ته د عکاظ په بازار کې کتلې وې ، هغه وخت یې تاته عمیر وایه ، کوتک به دې په لاس کې و او ګډې به دې څرولې ، بیا څه موده تیره شوه او ستا نوم عمر و ګرزید . اوبیا یووخت داسې راغې چې ته امیر المؤمنین شوې ، د رعیت په اړه دې دالله نه ویره وکړه ، یاد ساته ، هغوې چې د الله د وعید څخه ویریږي نوهغه ته لرې کس هم دخپل خپلوان په څیر ښکاري ، هغه چې د مرګ څخه ویریږي دهغه په اړه دا اندیښنه وي چې هغه به هغه څه له لاسه ورکړي د کوم څه د خوندي کولو له پاره چې هڅې کوي.» جارود عبدې رضی الله عنه چې دعمر رضی الله عنه سره یو ځاې و ، وویل: اې ښځې ! تا د امیرالمؤمنین تر مخه ژبه را وویستله ! سیدنا عمر رضی الله عنه ورته وویل چې:« پوهیږې چې دا څوک ده ؟ ددې خبره خو د اوه اسمانونو نه پورته اوریدل شوې په دې خاطر عمر ددې خبرې په ډیر غور سره اوریدل غواړي «

لږ څه غور وکړئ ! دې ښځې ته رسول الله صلی الله علیه وسلم ځواب ورکړې و چې: اوس هیڅ نه کیږي ،مګر الله تعالې ورته وفرمایل چې: « و تشتکی الی الله » یعنې دهغې شکایت پخپله وسیله وګرزیده

»دزړه څخه چې کومه خبره راوځي اغیز لري.«

تر ټولو ستره وسیله:

دصالح عمل او دعاو څخه بله ستره وسیله نه شته. لکه چې الله تعالې فرمایی:

»اوستا پروردګار فرمایی چې: تاسې له ما څخه دعا وغواړئ ، زه ستاسې دعاوې قبلوم ، هغوې چې په ضد کې را ځې اوزما دعبادت څخه مخ اړوي هغه به هرومرو ذلیل او خوار ګرځی او ددوزخ په اور کې به ور اچول کیږي» (المؤمن: ۴۰/۲۰)

آیت په څرګنده توګه بیانوي چې دعا عبادت دې او یواځې د الله حق دې چې ورته وکړل شي. ددعا نه کول تکبر او لویی ده او دنه غوښتونکو ځای جهنم دې. اوس یوه په زړه پورې قصه بیانوم او خبره را لنډوم.

دسیدنا ابن عمر رضی الله عنهم څخه روایت دې چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلی دی چې: ستاسې څخه مخته درې کسه تیرشوې ، هغوې په لاره روان و چې ناڅاپه پرې باران را ووریدو. هغوې په یوه غار کې پناه واخسته.(دپاسه پرې یوه ستره تیږه را پریوته) او دغار خوله یی بنده کړه. یوه بل ته وویل چې: ملګرو ! په الله سوګند چې د ریښتیا پرته به بل هیڅ څه تاسې ددې مصیبت نه خلاص نه کړي. په دې خاطر تاسو هر یوه ته په کار دي چې دهغه څه په وسیله دعا وغواړئ چې دهغې په اړه تاسو پوهیږئ چې هغه عمل مو په خالصه توګه د الله په خاطر کړې و.

دلمړي وګړي قصه:

دهغوې دډلې څخه یوه وویل چې: اې الله ! ته ښه پوهیږې چې ما یو مزدور درلود چې د اوه منو وریجو په بدل کې یی زما نوکري کوله ، هغه ولاړ او مزدوري یی پریښوده ، ما دهغې دغه اوه منه وریجې په پټې کې و کرلې اوبیا مې دهغې په پیدا وارو باندې حیوانات واخستل. بیا یوه ورځ هغه مزدور ما پسې دخپلې مزدورۍ د اخستلو په خاطر راغې. نو ما ورته وویل چې هغه حیوانات ټول مخکې کړه او یوسه یی. هغه راته وویل چې له ماسره ټوکې مه کوه ، زما له تاسره د مزدورۍ اوه منه وریجې کیږي همغه راکړه. ما ورته وویل چې همغه حیوانات مخته کړه او یوسه یی. ځکه دا حیوانات مې ټول د هغو اوه منه وریجو په حاصل اخستې دي. بیا هغه وګړي هغه ټول حیوانات له ځانه سره یوړل. نو اې الله ! ته پوهیږې چې ما دا کار یواځې اویواځې ستا ځخه دویرې په خاطر کړې دې، اوس نو زمونږ له مخې داتیږه لرې کړه ، همغه و چې هغه تیږه لږ څه وخوزیده.

ددویم وګړي وسیله:

بیا هغه دویم وویل چې: اې الله ! ته ښه پوهیږې چې زما مور اوپلار زاړه شوي دي ، ما به هره ورځ هغوې ته د میږو تازه شیدې ور رسولې ، یوه شپه په اتفاقي توګه زه هغوې ته دومره نا وخته ور ورسیدم چې هغوې دواړه ویده شوي وو ، زما کوچنیانو د لوږې له لاسه برپرې وهلې، ما خپلو کوچنیو وږو بچیانو ته د مور و پلار څخه د مخه ځکه شیده ور نکړل چې هغوې دواړه ویده شوي و اوما دا مناسبه و نه ګڼله چې هغوې را ویښ کړم ، اودا مې هم نه شو زغملې چې هغوې همداسې پریږدم. ځکه ویریدم چې ددې شیدو د نه څکلو په اساس به هغوې کمزورې شي. ما ټوله شپه په انتظار کې تیره کړه ان تر دې چې سهار شو . اې الله ! ته پوهیږې چې ما دا کار ستا څخه د ویرې په اساس کړې دې ، نو اوس زمونږ څخه داتیږه پورته کړه ، همغه و چې هغه تیږه لږ څه نوره هم وخوزیده.

د دریم وګړی وسیله:

ددې نه وروسته هغه دریم وګړي وویل چې: ته ښه پوهیږې چې زما دکاکا یوه لور وه چې زما ډیره زیاته خوښیده. ما دهغې څخه د (ناروا کار) غوښتنه وکړه هغه دسلو اشرفیو داخستلو پرته نه راضی کیده. ما دهغو اشرفیو د ترلاسه کولو له پاره منډې ترړې وکړې، کله مې چې ترلاسه کړې نو هغه اشرفۍ مې هغې ته ورکړې او هغې خپل ځان زما په واک کې راکړ. کله چې زه دهغې ددواړو پښو ترمنځ کیناستم نورا ته یی وویل چې د الله نه وویریږه، اوزما د بکارت مهر په ناحقه (د نکاح نه پرته) مه ماتوه. نو زه راپورته شوم، هغه سل اشرفۍ مې هم ور پریښودې، اې الله! ته ښه پوهیږې چې ما ستا د ویرې په اساس هغه کار پریښود. په دې اساس زمونږ دمخې څخه دا تیرې لرې کړه. همغه و چې الله تعالې هغه تیرې په پوره توږه دهغه ځایه شاته کړه او هغه درې واړه بیرون را ووتل.»(صحیح بخاري، الحرث و المضارعة، باب اذا زرع بمال قوم.... ۲۳۳۳م حدیث) همدا راز (سهی مسلم، الذکر والدعاء...باب قصة اصحاب الغار.. ۲۷۴۳م حدیث)

غور اودقت وکړئ! هغه نیک عمل چې یوائې دالله درضا د ترلاسه کولو له پاره تر سره شي همغه عمل او تر څنګ یی دخلوص نه ډکه دعا پخپله ستره وسیله ده. دا دبنده کار دې چې د الله د دروازې درشیي پرې نه ږدي او دهمغې په غلامۍ کې شپه او ورځ مصروف و اوسي.

د ژوندیو بزرګانو څخه ددعا کولو غوښتنه:

دنورو څخه د دعاو کولو غوښتنه همغه وخت ګټوره ثابتیدای شي چې په خپله یی ته هم وکړې او د الله تعالې اجازه هم وي، خوکوم بزرګ چې ومري نو دهغه له پاره مونږ ژوندی باید دعاوې وکړو. په خپله دعا کول او د ژوندیو بزرګانوڅخه ددعا کولو غوښتنه هم سهی خبره ده اودا کار په صحابه و کې هم موجود و. سیدنا انس رضی الله عنه وایی چې کله به قحط راغې نو سیدنا عمر ابن الخطاب رضی الله عنه به د سیدنا عباس بن عبدالمطلب په وسیلې سره د باران کولو دعا کوله. او ویل به یی:

»اې زمونږ ربه! مونږ ددې نه مخته ستا لورې ته درسول الله صلی الله علیه وسلم وسیله خپلوله. (یعنې داستثقا له پاره به مو دعا کوله) او تا به پر مونږ باران کاوه. خو اوس مونږ ستا لورې ته ستا د نبي صلی الله علیه وسلم د کاکا وسیله اختیارووه، (یعنې دهغه په لاسو دعا کوو) نو پر مونږ باران ووروه. سیدنا انس رضی الله عنه وایی چې: بیا به باران پیلیده.

او که نه هلته خو د پیغمبر صلی الله علیه وسلم قبر موجود و، نو که چیرې د هغه د قبر په وسیلې سره ددعاو غوښتنه د صحابه کرامو عقیده وایی نوبیا خو به هغوې هملته په قبر باندې حاضریداې، او سیدنا عباس رضی الله عنه ته به یی ځنګل ته د ورتللو تکلیف نه ورکاوه. ددې نه څرګنديږی چې د وفات شوي وګړي د قبر په طفیل او واسطې سره ددعا د غوښتلو عقیده زمونږ د لارښود او رهنما، د کامل پیر او امام اعظم صلی الله علیه وسلم له اړخه مسلمانانو ته ورکړل شوې نه ده. او که نه حسین رضی الله عنه به دخپلې کورنۍ دنیا دغسې په داو نه وې ایښې، بلکه هغه به هملته په مدینه کې دهغه قبر نه لاسونه چاپیره کړې وې، چیرې چې دهغه ستر نیکه، امام الانبیاء، د انسانانو ویاړ لې سردار محمد صلی الله علیه وسلم ارام کوی.

دقبر پالنې ناروغتیا دمسلمانانو تر منځ د وبا د ناروغتیا په څیر خپره شوې ده ،ما یو کس د یوه مزار څخه د وتلو په وخت کې کوت ، چې بیا بیا یې ویل: ډیره ښه پیره !لکه څنګه چې ستا خوښه وی.. ما ترې وپوښتل چې پیر دې څه کړي دی ؟ځواب یې را کړ چې: زما دلته دحاضرۍ د ورکولو دومره موده شوې ده خو زما مراد تر اوسه پورې نه دې پوره شوې ، ما ورته وویل چې: محترمه !الله ته ورغږ کړه. ویې ویل چې: همدا پخپله الله دې !نعوذبالله (انا لله و انا الیه راجعون. (

الله دې داسې ناپوهانو ته لارښوونه وکړی. امین

نیک عمل څه ته وایی:

هغه نیک عمل د الله په دربار کې قبلیږي چې دالله تعالې دخوشحالۍ له پاره، دهمغه له ویرې او درسول الله صلی الله علیه وسلم د تګلارې سره سم تر سره شوي وي. لکه چې قران کریم فرمایی:

»اې زما پیغمبره !دوې ته ووایه چې که چیرې تاسې دالله سره محبت کول غواړئ نو زما پیروي وکړئ ، الله به له تاسې سره محبت وکړي او ستاسې ګناهونه به دروبښي ، هغه ډیر زیات بښونکې او مهربانه ذات دي.» (العمران: ۳/۳۱(

یعنې د پیغمبر صلی الله علیه وسلم پیروي پخپله ستره وسیله ده،دهمدې په واسطه د الله تعالې اذن او اجازه تر لاسه کیږي ، اوهمدا د الله تعالې له اړخه اجازه ده.

د دعا کولو اهمیت:

دعا یوه مکمله او مضبوطه وسیله ده. په قران او حدیث کې یې زیات فضایل راغلې دي چې دهغې لړۍ څخه دغه څو د نمونې په توګه یادوو:

- سیدنا سلمان فارسي رضی الله عنه فرمایی چې یو ځل نبې کریم صلی الله علیه وسلم وفرمایل: تقدیر د دعا پرته بل هیڅ شي نه شي بدلولې او عمر د نیکۍ پرته بل شي نه شي زیاتولې «.

)جامع الترمزي ، القدر باب ماجاء الایرد القدر الا الدعاء ۲۱۳۹م حدیث(

- سیدنا نعمان بن بشیر رضی الله عنه فرمایی چې: نبې کریم صلی الله علیه وسلم وفرمایل چې :

»دعا په خپله عبادت دي» (جامع الترمزي ، الدعوات ، باب منه الدعاء مخ العبادة ، ۳۳۷۲م حدیث ، و سنن ابن ماجه ، الدعاء ، باب فضل الدعاء ۳۸۲۸م حدیث (

بیا رسول الله صلی الله علیه وسلم وفرمایل چې:

»ستاسې پروردګار فرمایی چې: تاسې دعا له ما څخه و غواړئ ، زه ستاسې دعا قبلوم. هغه خلک چې زما د عبادت (دعا) څخه تکبر کوي هغوې به ډیر ژر په ذلیله توګه دوزخ په اور کې ور واچول شي.» (المؤمن: ۴۰/۶۰(

• سیدنا ابوهریره رضی الله عنه فرمایی چې: درحمت نبي صلی الله علیه وسلم وفرمایل چې: هر هغه څوک چې د الله تعالې څخه دعا نه غواړي ، الله تر ې ناراضه کیږی. » (جامع الترمزی ،الدعوات ، باب منه من لم یسال الله یغضب علیه ، ۳۳۷۳م حدیث (

• الله تعالې فرمایی چې :

»ایا الله د خپل بنده له پاره کافي نه دې ؟» (الزمر: ۳۹/۳۲(

دا پوښتنه د هغو خلکو عقل ته دفکر کولو بلنه ورکوي چې د الله تعالې دروازې پریږدي او اخوا دیخوا ځایو کې تیند کونه وهي.

• الله تعالې فرمایی چې: « کله چې زما بندګان له تا څخه زما په اړه و پوښتي (نو ورته ووایه چې) زه ډیر نزدې یم ، کله چې یو دعا کونکې دعا کوي نو زه یې قبلوم ، نو دهغوې له پاره هم په کار دي چې زما دحکم متابعت وکړي او یوا ځې پر ما ایمان ولري تر څو ښګینه بیامومي «.

)البقرة: ۲/۱۸۲(

دعاګانې ولې نه قبلیږي ؟

دا ډیره مهمه او په زړه پورې پوښتنه ده. ددې علت څو ډوله شونې دي. خو دهغوې څخه یو دا دي چې ددعا کولو په وخت کې د اخلاص کمښت موجود وی. که چیرې د انسان تکیه په بل کوم قوت ، په خپل ځواک او ذهانت ، په کوشش ، سپارښتنه ، رشوت اویا نورو ذرایعو باندې وی نو بیا خو په الله تعالې باندې تکیه او باور کمیږي نو هغه به بیا د الله تعالې څخه رسمي دعا غواړی ، الله تعالې به هم هغه همغو ذرایعو ته ورحواله کړي ، دا نه وایو چې انسان دې هغه جایز او شرعي ذرایع پریږدي ،خپلې هڅې دې کوي خو دهغې حتمي پایلې دی پر الله تعالې باندې پریږدي.

دویم علت یې مصلحت دې. مور په انسان تر ټولو ډیره مهربانه او شفیقه اوسي ، کله چې مور محسوس کړي چې دهغه کوچني دکوم داسې شي په لور لاس ور اوږدوي چې هغه ته ضرر رسونکې دې نو بیا د خپل کوچني ددې غوښتنې په کلکه مخالفت کوي ، که چیرې دا کوچني د غه ضرر رسونکې شې په لاس کې هم واخلي نو بیرته یې تر ې په زور اخلي ، که څه هم دا کوچني په چغو چغو و ژاړی او د خپلې مور په دې کار احتجاج هم وکړي. بلکه که چیرې د خوړلو کوم مضر شې په خوله کې هم واچوي نو بیا دهغه په خولې کې ګوتې ننباسي او هغه شې تر ې بیرته راباسي ،که څه هم هغه کوچني دا کار په خپل ځان باندې ظلم او تیرې هم وګڼي.

د نبې کریم صلی الله علیه وسلم د ارشاداتو څخه ډاګیزه کیږی چې الله تعالې په خپلو بندګانو باندې د مور څخه هم ډیر شفیق اومهربانه دې. کله چې بنده ورته د دعا له پاره لاس اوږدوي اوهغه د بنده له پاره ضرر رسونکې نه وي نو هغه ورته نه ورکوي ، بلکه هر هغه نعمت چې د بنده له پاره ضرر رسونکې وي نو که هغه ورکړي هم بیرته یې تر ې اخلي ، اودا دهغه د شفقت یوه نښه ده. لکه څنګه چې یو کوچني په هر حال کې چې وي د مور لمنه نه پریږدي ، بلکه دهغې په غیږ اولمن کې د ډاډ او سکون احساس کوي اوهغه د خپل ځان له پاره د رحمت مجسمه ګڼی ، نو په همدې توګه انسان ته

په کار دي چې د الله تعالې رحمت څخه هیڅکله هم ناهیلي نه شي. ځکه چې الله تعالې خو د مور څخه هم ډیر شفیق اومهربانه دي. د یوه روا اوجایز شي د ترلاسه کولو هڅې دې په پرلپسې توګه کوي ، او د دعا په غوښتلو کې دې تنبلي نه کوي ، ځکه چې ګټور شي الله تعالې ورکوي ، اوکه نه دهغې نعم البدل ورکوی اویا دهغه دعا د قیامت له پاره ذخیره کوي ، په هر صورت د الله تعالې او بنده تر منځ اړیکې باید په پر لپسې توګه قایم و اوسی،دټولو هڅو او کوششونو پایلې دهغه په رحمت پورې تړلې دي. دجایزو اوروا هڅو تر څنګ باید سترګې دهغې په رحمت باندې نښتې وي ،په همدې کې سکون اوعافیت دې ، لکه چې الله تعالې فرمایی:

»مونږ انسان پیدا کړ ، اومونږ په دې پوهیږو چې د هغه په زړه کې څه ډول خیالات را پیدا کیږي ، او مونږ هغه ته دهغه د شارګ څخه هم ورنژدې یو .» (ق: ۵۰/۱۲(

افسوس دهغو بې شعوره انسانانو په ناپوهۍ باندې چې د شارګ څخه نژدې او دزړه د خیالاتو پوهیدونکي هیروي اودهغو خلکو په لور میلان پیدا کوي چې الله یې په اړه فرمایلی دی چې هغوې په ژوند کې بې وسه دي، د مړینې وروسته بې خبره دي اودقیامت په ورځ به انکار کوي.

اې خلکو ! د الله تعالې سره د مخاطب کیدو لارې چارې زده کړئ ، هغه د ځواک خاوند دې ، مجبور نه دې. هغه د شارګ څخه هم نژدې دې ، لرې نه دې. دهغه علم مکمل دې ،دنورو په څیر نامکمله او نیمګړې نه دې ، هغه ته زوال ،کمزورې او مړینه نه شته ، بلکه:

»هغه ژوندې دې ، دهغه پرته بل دعبادت وړ څوک نه شته ، بس همغه ته په خالصه توګه ور غږ کړئ ، اودهمغې عبادت وکړئ، ټول تعریف یواځې د الله له پاره دي چې د ټولو جهانونو پروردګار دې « .

)المؤمن:۴۰/۶۵ (

»ته دبتانو څخه هیله من یې او د خداې څخه ناهیلې ، نوماته ووایه چې ددې نه اخوا نور کفر به څه وي«

دعلي هجوري فرمان:

دا هغه بزرګ دې چې د تبلیغ په لړ کې یې د افغانستان دغزنی د ولایت څخه لاهور ته تشریف راوست. اوبیا دمړینې وروسته همدلته په لاهور کې ښخ کړل شو . اوس دهغه په مزار باندې ډیرکې خلک غیر شرعي او غیر اخلاقي حرکات تر سره کوي اودهغه پورې خپلې هیلې تړي ، هغه په خپل مشهور کتاب (کشف الاسرار) کې خپل ځان مخاطب کړې او لیکلی یې دی چې:

»اې علي ! خلک تاته ګنج بخش (خزانه بخښونکې) وایی ، خو ستا په واک کې چا ته د ورکولو له پاره یوه پیسه هم نه شته. ته په دې باندې مه ویاړیږه ، ځکه چې ګنج بخش او رنج بخش یواځې د الله تعالې ذات دې«.

خو ددې قوم به څه حال وی چې اصل دا تا ګنج بخش یې پرې ایښې اوهغو بزرګانو ته داتا او ګنج بخش وایی اودهغوې روحونو ته تکلیف ور رسوي ، په یقین سره دقیامت په ورځ به الله تعالې دهغوې څخه پوښتنه کوی ، دا ټوله لړۍ د یوه کارو بار په خاطر روانه ده.

ددعا کولو طریقه:

په قرانکریم کې الله تعالې دډیرو انبیاؤ کرامو هغه دعاوې را نقل کړي دی چې هغوې په مختلفو حالاتو کې الله تعالې ته کړي دي تر څو مسلمانان په همورته حالاتو کې همغسې دعاوې و غواړي. ددوې له ډلې څخه مو د یو څو یادونه مخته کړی ده، داحادیثو په کتابونو کې زیات شمیر دعا ګانې راغلې دي چې پخپله رسول الله صلی الله علیه وسلم به غوښتلې. غوره داده چې همغه دعاوې یادې کړل شي او په همغه لهجې او طریقې سره وغوښتل شی چې په قران او حدیثو کې راغلي دي. خو که چیرې دا معذوري وي چې هغه نه شئ یادولې نو بیا ددعاو کول مه پریږدئ ، الله په هره ژبه پوهیږي ،هغه د زړونو په کیفیت باندې ښه خبردې. دزړه په خلوص یې په خپله ژبه باندې وغواړئ ، په هیڅ دعا کې یې دکوموې وسیلې اویا واسطه را منځته کول نه دې ذکر کړي په دې خاطر دا ډول کار ممنوع دې. ددعا په مفهوم او مقصد ځان پوه کړئ اوبیا یې وغواړئ تر څو دژبې تر څنګ ستا زړه او دماغ هم ستا په دعا کې له تاسره یو ځاې وي. له دعا مخته او وروسته د رحمتونو په نبي صلی الله علیه وسلم باندې ددرود لوستل مه هیروئ ، اوکه نه دعا مو نه قبلیږي ، اوپه اخر کې امین ضرور ووایاست. زړه د هر ډول شرک څخه پاک او یواځې دالله له پاره یې پاک کړئ.

د درود فضیلت او اهمیت:

ددرود اهمیت داسې وګڼئ چې د درود پرته کوم لمونځ لمونځ نه دې اونه کومه دعا دعا ده ، خو درود هم باید په مسنونه توګه وي ، ځکه مسلمانانو په خپله خوښه باندې زیات شمیر درودونه جوړ کړي دی اوپه هغې یې نومونه هم اینبې دي ، ددې یوه په اړه هم د احادیثو په کتابونو کې یادونه نه ده شوې. داسې درود که تاسې د زړه داخلاصه هم و لولئ چې زمونږ دنبی صلی الله علیه وسلم له اړخه مهر شوې نه وي نو بیا تاسو په خپله پریکړه وکړئ چې داسې خرابه اوله منځه تللې سکه به څوک په مارکیټ کې قبوله کړی ؟ یعنې د سنتو پر خلاف اخلاص هم بې کاره دې.

تل همغه مستند درود ولولئ چې د احادیثو په کتابونو کې درج شوي دي ،دهغوې له ډلې څخه یو هغه دې چې مونږ یې په لمانځه کې لولو. زما مشوره داده چې خپل ځانونه په ډیرو ستونزو کې را ګیر نه کړئ، او یواځې همدغه د لمانځه درود شریف ولولئ ، لږ تر لږه خو به زړه ته دا ډاډ را پیدا کیږی چې په دې باندې د مدینې مهر شته ، په قران مجید کې د درود شریف له پاره دا ډول حکم راغلې دې.

»الله او د هغه ملائکې نبي (صلی الله علیه وسلم) باندې درود وایی ، ای د ایمان خاوندانو تاسو هم پر هغه باندې درود او سلام ووایاست.» (الاحزاب: **۵۶/۳۳**)

سیدنا عبدالرحمن بن ابي لیلا رضی الله عنه وایی چې: کعب بن عجره رضی الله عنه زما سره دکتلو له پاره راغې او راته یی وویل چې ایا زه تا ته هغه شې هدیه نه کړم چې ما د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه اوریدلې دي ؟ ما ورته وویل چې: هو !ضرور یی راته هدیه کړه. هغه وویل چې: مونږ دنبی صلی الله علیه وسلم څخه وپوښتل چې: اې دالله رسوله !مونږ پر تا او ستا پر اهل بیت باندې څه ډول درود ووایو ؟ نبي کریم صلی الله علیه وسلم وفرمایل چې: داسې یی ووایی:

»اللهم صلی علی محمد ، وعلی ال محمد ، کماصلیت علی ابراهیم و علی ال ابراهیم انک حمید مجید. اللهم بارک علی محمد وعلی ال محمد ، کما بارکت علی ابراهیم و علی ال ابراهیم انک حمید مجید «

»اې زمونږ پروردګاره ! پر محمد او دهغه په کورنۍ باندې رحمت وکړه لکه څنګه دې چې په ابراهیم او دهغه په ال باندې رحمت لیږلې و. بیشکه چې ته تعریف کړل شوې او پاک یې. اې زمونږ پروردګاره ! پر محمد او دهغه په کورنۍ باندې برکتونه وکړه لکه څنګه دې چې په ابراهیم او دهغه په ال باندې رحمت کړې و ، بې شکه چې ته تعریف کړل شوې او پاک یې.» (صحیح البخاري: احادیث الانبیاء ، ۳۳۷۰م حدیث او صحیح مسلم ، الصلاة باب الصلاة علی النبی صلی الله علیه وسلم ،بعد التشهد ، ۴۰۲ م حدیث(

ددرود مقام:

د سیدنا ابوهریرة رضی الله عنه څخه روایت دې چې نبي کریم صلی الله علیه وسلم وفرمایل چې: هر څوک چې پر ما یوځل درود ووایی نو الله تعالی پرې لس ځلې رحمت نازلوي. (صحیح مسلم، الصلوة ، باب الصلوة النبي صلی الله علیه وسلم بعد التشهد ۴۰۸م حدیث(

اوس تاسو پخپله پریکړه وکړئ چې هسې دخپله ځانه جوړ شوي درودونو باندې خپل وخت او ثواب ولې ضایع کوئ ، حقیقت دادې چې د کوم درود سند چې درسول الله صلی الله علیه وسلم پورې نه رسیږي هغه باطل دې. پاته شو اصل درود شریف ، نوهغه باید تل ولوستل شي. دهغې جملې په پیل کې چې اللهم ربنا لفظ راغلې وي هغه دعا وي نوپه دې خاطر درود شریف هم دعا ده.

د دعا وخت:

که څه هم دعا هر وخت کول په کار دی. خو څو داسې وختونه دې چې د احادیثو په کتابونو کې راغلي دي دهغې ډلې څخه زه غواړم چې یواځې د یوه وخت یادونه وکړم.

سیدنا عبدالله بن مسعود رضی الله عنه فرمایی چې ما لمونځ کاوه چې رسول الله صلی الله علیه وسلم راغې ، سیدنا ابوبکر صدیق او سیدنا عمر رضی الله عنهما دواړه ورسره و ، زه د لمانځه وروسته کیناستم نو د الله تعالی تعریف اوستاینه مې پیل کړه بیا مې په رسول الله صلی الله علیه وسلم باندې درود و لیږه ، اودخپل ځان له پاره مې دعا وکړه . نبي اکرم صلی الله علیه وسلم را ته وفرمایل چې:

«هر څه چې غواړې وبې غواړه ، درکول کیږي ، وبې غواړه ، درکول کیږی» (جامع الترمزی ، الصلاة ، باب ماذکر فی الثناء علی الله.....۵۹۳م حدیث(

یعنې لمونځ ددعا له پاره ډیر غوره وخت دې ، لمونځ د مؤمن معراج دې. په دې وخت کې مؤمن په پوره توګه د الله تعالی سره نیغ په نیغه خبرې کوي ، او ددې له پاره هیڅ ډول وسیلې ته هم اړتیا نه شته.

واسطه نه طفیل:

دداسې دعاکونکو له پاره الله تعالی فرمایی چې:

»همدا خلک دي چې مونږ دهغوې د اعمالو څخه ښه اعمال قبلوو . او دهغوې د بدیو څخه تیریږو ، همدوې د جنت خاوندان دی.» (الاحقاف: ۱۶/۴۵)

دعا عبادت دې او دا یوائې د الله تعالې حق دې ، ددعا د نه غوښتلو په اساس الله تعالې نا راضه کیږی دعا او د نبي صلی الله علیه وسلم د اطاعت نه پرته بله کومه ستره وسیله نه شته. ددې نه علاوه د خپله ځانه هر جوړ شوې فعل مشرکانه فعل دې او شرک ظلم دې لکه چې الله تعالې فرمایی:

»او کله چې لقمان خپل زوې ته نصیحت کاوه او ورته یی وویل چې: اې زما زویه ! د الله سره هیڅوک شریک مه جوړوه ، بې شکه چې شرک د ټولو ظلمونو څخه ستر ظلم دې» (لقمان: ۳۱/۱۳)

په همدې ځاې کې الله تعالې د مور او پلار حق بیانوي او بیا دمور مقام بیانوي خو بې حدو حسابه. خو که چیرې احسان کونکي مور هم د الله سره د شرک له پاره حکم وکړي نو بیا الله تعالې حکم کړې دې چې په دې خبره کې دهغې فرمانبرداري مه کوئ خو ددنیا په کارونو کې دهغې خدمت ته ورودانګئ.

شرک اعمال له منځه وړی:

د الله نه وروسته ، په دواړو جهانونو کې د نبي صلی الله علیه وسلم څخه بل ستر شخصیت زمونږ په وړاندې نه شته. خو د شرک په اړه چې دهغه صلی الله علیه وسلم په باره کې کوم فرمان الله تعالې نازل کړې دې هغه هم ووینئ:

»اوبې شکه مونږ ستا لورې ته او ستا څخه تر مخه خلکوته وحې لیږلې وه چې که چیرې تاسو د الله سره شرک وکړ نو ستاسو ټول اعمال به ضایع کړل شی او تاسو به دزیان کارانو له ډلې څخه وګرځئ.« (الزمر: ۶۵/۳۹)

یوه خبره په یاد لرئ چې الله د کوم خاص قوم اویا خاص وګړي سره محبت نه کوي بلکه د خپل قانون سره محبت لري ، هر هغه څوک چې دهغه قانون ومني همغه ورته منلې او محبوب دې. اوڅوک یی چې و نه منی هغه ورته مردود دې. الله تعالې په قران کې د ابراهیم ، اسحاق ، یعقوب ، نوح، سلیمان ، ایوب ، یوسف ، موسې ، هارون ، ذکریا ، یحیې ، عیسې ، الیاس ، اسماعیل ، یونس او لوط علیهم السلام په یادولو سره ویلي دي چې دوې ته په نورو خلکو باندې برتري او فضیلت ورکړل شوې دې ،خو دهغوې په اړه یی دا هم فرمایلی دي چې:

»دهغوې پلرونه او نیکونه ، او دهغوې دزامنو او ورونو څخه ډیر مونږ نازولې او مستقیمې لارې ته مو هدایت کړي دي ، دا لارښوونه د الله له لورې ده ، دخپلو بندګانو څخه یی چې چاته وغواړې ورکوي یی. خو که دوې هم شرک وکړي نو ددوې ټول اعمال به له منځه ولاړ شی» (الانعام: ۸۸-۸۷/۶)

ددې څرګندو او صریحو ایاتونو څخه دا ډاګیزه شوه چې شرکي اعمال صالح اعمال هم له منځه وړی په دې خاطر هر مسلمان ته په کار دي چې د شرک څخه ځان وژغوري.

په شرک باندې مړه کیدل:

»بې شکه چې الله دا خبره هیڅکله هم نه بښي چې دهغه سره شریک جوړ کړل شی. ددې نه علاوه کومې نورې ګناګانې که وغواړی معافوی یی. هر هغه چا چې دالله سره شریک جوړ کړ نو هغه ډیر ستر درواغ وویل او دا ډیره سخته ګناه ده.» (النساء:۴/۴۸)

بیا یی وفرمایل چې:

»بې شکه چې الله ددې خبرې بښنه نه کوي چې دهغه سره څوک شریک و ګرځول شي ، ددې نه علاوه نورې څومره ګناګانې چې که وغواړي بښي یی. هر چا چې د الله سره شریک جوړ کړ هغه په ګمراهۍ کې ډیر مخکې تللې دې.» (النساء: ۴/۱۱۶)

شرک دومره خطرناکه ګناه ده چې دهغې پرته به د نورو پریکړه په خپل وخت سره کیږي ، خو د شرک پریکړه دمخه کړل شوې ده ، اوهغه دا چې دهغې په اړه بښنه نه شي کیدې ، د افسوس خبره داده چې ددې نه اخوا دپاتې ګناه کونکو څخه دا هیله کیدې شي چې هغوې به کوم وخت توبه وکړي ،ځکه چې ګناه ته هر څوک ګناه وایی. خو مشرک اوبدعتي ټول عمر په دې غلطې انګیرنه کې پروت وي چې هغه نیکي کوي اوهغوې شرک اوبدعت ګناه نه ګڼي ، همدا علت دې چې هغه ته په خپل ژوند کې د توبې کولو اړتیا نه محسوسیږي ، هغه دخپل ځان له پاره د غنې په څیر خپله دغه د ځانه جوړه کړل شوې کلا مضبوطه او خوندي ګڼي ، خو دحقیقت یوه څپه هغه د نابودۍ سره مخ کوی.

شرک د ټولو بدیو جړه ده:

مشرک په دې عقیده پوخ باور لري چې د الله تعالې څخه دد عا د قبلولو له پاره سپارښتنې ته اړتیا ده. د غنې په څیر ټول عمر په خپلې همدې غلطې انګیرنې کې را نغښتې وي او فکر کوي چې که هغه فلانکې بزرګ مې سپارښتنه وکړي نو ماته به نجات را کړل شي ، اودټولې خرابۍ به مې را جوړې کړې. هغه دخپلو خیالاتو په مطابق دبزرګانو روحونه دخپل ځان په اړه خوشحالوي ، اودهغوې په نوم نذرونه او نیازونه ورکوي او د عرس او بندارونو له پاره خپله حاضري کافی ګڼي ، اوپه دې توګه خپل عمر تیروي. هغه خپل ځان د پاته ګناهونو څخه ازاد ګڼي ،یعنې شرک د ټولو ګناهونو جړه ده. دنمونې په توګه یوه بازاري بڼځه د خپلو ګناهونو د بښلو له پاره هیڅکله هم جومات ته نه ورځي خو دپیر په مزار باندې دیوه څادر غوړول ځانته کافي ګڼي اوپه همدې غلطې انګیرنې سره خوشحاله وخت تیروي. په اخبارونو کې به مود تښتولو او لوټولو پیښې اوخبرونه تر سترګو تیریږي ، دا ټول هر څه دشرک پایلې دي .

ولې شرک:

هیڅکله هم دا د یاده و نه کاږئ چې شیطان زمونږ ازلي او ابدي دښمن دې ، هغه تل هڅه کوي چې انسان هر وخت او هر ګړۍ ښکار کړي ، نو هر انسان چې لږ څه هم دالله د یاده غافل شي سمدستي پرې شیطان ولکه کوي لکه چې الله تعالې فرمایی:

»اوهر چا چې د رحمن د یادولو څخه غفلت وکړ ،مونږ پرې شیطان مسلطوو ، او هغه دهغه هم ناستې ګرځي. بیا هغه د نیغې لارې څخه منه کوي او هغه فکر کوي چې هغه ته لاره ښوول شوې ده ، ان تر دې چې هغه زمونږ خواته را ورسیږي نو (خپل شیطان ته به) ووایی: کاشکې چې زما اوستا تر منځه د شرق اوغرب په اندازه واټن موجود واې. دا خو بدترین ملګرې وخوت.» (الزخرف: ۴۳/۳۶-۳۸)

دبله اړخه الله تعالې د حق د لټون جذبه په هر زړه کې ایښې ده ، انسان ټول عمر د حق پلټونکې اوسي ، شیطان د انسان د دې جذبې څخه پوره ګټه پورته کوي او هڅه کوي چې انسان بې علمه پاته شي تر څو د حق او باطل تر منځ بیلتون و نه شی کولې. اوبیا د پورتنې ایتونو په مطابق دهغوې تر مخه باطل داسې را مخته کوي چې انسان یی حق و ګڼی او د خپل ژوند پانګه پرې مصرف کړي په دې اساس هیڅکله هم ورته د توبې کولو توفیق نه په برخه کیږي ان تردې چې د مرګ څپه ورباندې راشي او حقیقت یی تر مخه راڅرګند شي او هغه ورځ راشي چې په اړه یی الله تعالې فرمایلي دي:

»په هغه ورځ به ظالمانو ته دهغوې معذرت هیڅ ګټه نه ور رسوي او په هغوې به لعنت وریږي او بد ترین ځاې به یی په برخه کې راځي.» (المؤمن: **۴۰/۵۲**)

شیطان ډیر ښه پوهیږي چې د شرک نه پورته بله کومه ستره ګناه نه شته ، ځکه چې د شرک په اړه ښښنه نه شته. همدا علت دې چې هر وخت کې ډیره کې خلک په شرک کې ککړ وي ، دهغه ډیر زیات لښکر دهغه د کومک له پاره په دې لاره کې مصروف وي ، هغه د علماؤ ، پیرانو او درویشانو په لباس کې پر انسان باندې حمله کوي. الله تعالې مونږ دهغه د دې کړچار څخه په دې توګه خبر کړي یو:

»کومو خلکو ته چې مونږ کتاب ورکړې ، هغه هغوې داسې پیژنې لکه څنګه چې خپل بچیان. خو په هغوې کې داسې یوه ډله شته چې په داسې حال کې چې حق پیژنې سترګې تړې پټوي.» (البقرة: **۲/۱۴۶**)

دا هغه غنم شکله اوربشې پلورونکې مولوي صاحبان ، درویشان او پیران دي چې د درګاګانو رونق او د هغوې د قوت سرچینه هم مونږ په خپله یو. هغوې د حق د پټولو له پاره زمونږ څخه معاوضه هم تر لاسه کوي ، الله تعالې فرمایی چې:

»اې د ایمان خاوندانو ! د دې عالمانو او پیرانو څخه یی ډیر داسې دي چې په باطله توګه د خلکو مالونه هضموي او د الله د لارې څخه هم (خلک) منه کوی. » (التوبه: **۹/۳۴**)

مونږ دومره ناپوهه یو چې د خپل هر څه په ځاړولو باندې بیا هم د باطل په ګمان کې پریوتي یو . او فکر کوو چې هغوې پر مونږ ډیر زیات احسان کوي، دا خلک هم زمونږه وینه زیښې او پر مونږ باندې فوقیت تر لاسه کوي ،مونږ دومره په ویره کې اچوي چې دهغوې له پاره د جنګ جګړې او ان تر مړینې پورې تیاریږو.

»اې خدایه ! ستا دا ساده بندګان چیرې ولاړشي ، سلطانې هم عیاري ده او درویشي هم عیاري«.

همدا راز الله تعالې فرمایی چې:

»او کله چې هغوې ته زمونږ څرګند ایاتونه واورول شي نو ته ویني چې د حق د منکرینو مخونه وران ویجاړ شی او داسې محسوسیږی چې هغوې به زمونږ د آیتونو په لوستونکې هم حمله وکړي. » (الحج: **۲۲/۷۲**)

درنو لوستونکو ! تاسو به ډیر داسې حالات هم کتلې وي ، دا ټول دهمغه دوکه کونکو کړچار دې. عوام پرې غولیږي، ځکه دوې د اسانه مذهب او ښښنې له پاره تبلیغات کوی چې خلکو ته ډیر غوره ښکاري. هغوې همدا حق ګڼی او په همدې باندې د خپل ژوند پانګه مصرفوي. اوبیا وایی چې:

»کله چې هغوې ته وویل شي چې دهغو احکامو پیروي وکړئ چې الله پرتاسې نازل کړي دي نو په ځواب کې وایی چې مونږ دهمغې طریقې پیروی کوو چې خپل پلرونه اونیکونه مو پرې موندلې و. ولو که دهغوې پلرونه اونیکونه ناپوهه او د نیغې لارې ځخه بې لارې وو.» (البقرة: ۲/۱۷۰)

»کله چې هغوې ته وویل شي چې تاسې د الله په نازل کړل شوې کتاب ، یعنې د قران اوالله د رسول په لور راشئ ، نو دوې ځواب ورکوی او وایی چې مونږ ته همغه څه کافی دی چې خپلو پلرونو اونیکونو راته رابنوولې دي.(ایا همدا د پلرونو اونیکونو تقلید به چلیږي ،) که څه هم هغوې په څه نه پوهیدل او نه ورته د سهې لارې په اړه معلومات وو .» (المائده: ۵/۱۰۴)

درنو لوستونکو !

رائې چې د معجزاتو او کراماتو دحقیقت په اړه دقران کریم په رڼا کې لږ څه غور وکړو.

معجزه اوکرامت:

زمونږ د غولولو او دوکې له پاره چې کوم(معجزات او کرامات) مونږ ته اورول کیږي دهغې ډلې څخه یی ډیر له ځانه جوړشوي او هوایی خبرې دې. خو که چیرې ریښتیا هم وي نو تاسې یوه خبره یاده لرئ چې معجزه د نبي او کرامت د ولي خپل فعل نه وي ، بلکه دا په پوره توګه دالله تعالې فعل دې. دهغې په ښکاره کولو کې بزرګان بې وسې دی .

دنمونې په توګه وویئ چې کفارو به بیا بیا د معجزې د ښکاره کولو غوښتنه کوله او دنه وړاندې کولو په وخت کې به یی په رسول الله صلی الله علیه وسلم باندې نیوکې کولې. الله تعالې دهغوې په ځواب کې وویل چې:

»او له تا نه مخکې مونږ نور پیغمبران هم استولې وو ، هغوې ښځې او اولادونه هم درلودل ، دهیڅ نبي په وس کې هیڅکله هم نه وه چې د الله د اذن پرته کومه معجزه رابنکاره کړي ،بلکه دهرې وعدې له پاره یوه لیکنه وی.» (الرعد : ۱۳/۳۸)

بیا یی څرګنده کړه چې دا کومه نوې نیوکه نه ده ، بلکه د نوح قوم ، او دعاد اوثمودیانو یادونه یی کړې ده ، ورته یی وویل چې هغوې هم په خپلو انبیاؤ باندې نیوکې کولې ، چې یادونه یی الله تعالې په قران مجید کې داسې کړې ده:

»هغوې وویل چې: ته خو هم زمونږ په څیر بشریی. ستا اراده خو دا ده چې ته مونږ دهغه څه دعبادت څخه منه کړې چې زمونږ پلرونو اونیکونو به کول. نو زمونږ مخې ته کوم څرګند او واضح دلیل راوړه. دهغوې انبیاؤ وویل چې: مونږ خو هم ستاسې په څیر بشر یو خو الله د خپلو بندګانو څخه چاته چې وغواړی احسان پرې کوي ، زمونږ د وس خبره نه ده چې د الله د اجازې پرته کوم دلیل راوړو . دایمان خاوندانو ته په کار دي چې یوائې په الله توکل وکړي.» (ابراهیم: ۱۳/۳۸)

نو که چیرې تاسې اوس هم په خبره پوه شوي نه یاست ، نو رائئ چې زه ستاسې تر مخه یو دوه نور مثالونه وړاندې کړم .

۱ -دمصر څخه د وتلو وروسته مدین ته د موسې علیه السلام د تللو قصه مخته بیان شوې ده ، هغه قصه په دې ځای کې پای ته رسیدلې وه چې موسې علیه السلام د الله تعالې نه کومک غوښتې و . نو دغو دواړو ځوانو نجونو د خپلو حیواناتو د څړوبولو دغه پیښه خپل پلار ته واوروله ، او مشوره یې ورکړه چې هغه همدلته له ځانه سره ملازم کړي ، ځکه چې مونږ کوم ورور هم نه لرو .دهغوې څخه یوه دهغوې پلار دموسې علیه السلام د راوستلو پسې ور ولیږله ، دا پلار هم د الله نبې سیدنا شعیب علیه السلام و ، هغه په دې وخت کې کمزورې شوې و او د سترګو دید یې هم له لاسه ورکړې و.

د سیدنا موسې او سیدنا شعثب علیهم السلام تر منځه یو ترون وشو ، سیدنا شعیب علیه السلام خپله یوه لور هغه ته په نکاح ورکړه. د ترون او معاهدې دوخت د پای ته رسیدو په وخت کې موسې علیه السلام خپله ښځه له ځانه سره را واخسته او دخپل وطن مصر په لور روان شو.

څنګلي لاره وه اود سختې یخنې موسم و ، شپه وه اولاره هم ورته نه وه معلومه. موسې علیه السلام خپلې محترمې میرمنې ته وویل چې هلته په غره کې ماته اور تر سترګو کیږي زه به هلته ولاړ شم تر څو تاسو ته د اور سکروټې راوړم .ترڅو تاسې پرې ګرم شئ اوشاید ماته دهغه ځایه کوم لارښوونکې هم را پیدا شي. کله چې هلته ور ورسید نو اواز ورته وشو چې:

»اې موسې !زه الله ، د جهانونو پالونکې پروردګار یم. ته خپله امصا کیږده. کله چې موسې هغه د یوې سترې اژدها په څیر په خوزښت کې وکتله ، نوشا یې را واړوله او په تیښته شو ، ان تردې چې شاته یې هم نه کتل. الله ورته وفرمایل: اې موسې !مخته راشه او مه ویریږه ، ته بلکل خوندی یې «.

) القصص: ۳۱-۲۸/۳۰.(

په زړه پورې خبره ده چې دا امصا تر ډیره وخته پورې د موسې علیه السلام په لاسو کې وه ، دهغې د غورزولو دحکم څخه مخته ، الله تعالې ددې امصا دکیفیت په اړه اوهم دهغه د زړه څخه د ویرې د ویستلو په خاطر تر پوښتلې وو چې:

»اې موسې ! ستا په ښي لاس کې څه شې دې ؟ ورته وویل چې: دا زما امصا ده. زه پرې تکیه کوم او تر څنګ یې پرې خپلو ګډو ته د ونو پانې را څنډم ، ددې نه علاوه ددې څخه څه نورې ګټې هم اخلم. نو ورته وویل شول چې اې موسې !هغه په زمکه وغورزوه. » (طه: ۱۹-۲۰/۱۷(

د قران عبارت مونږ ته څرګندوی چې د سیدنا موسې علیه السلام په وهم او ګمان کې هم نه و چې ددې امصا صورت او بڼه به په دې توګه بدلیږي ، که چیرې دهغه په زړه کې کوم داسې تصور د پخوا څخه موجود وایی نوبیا به هیڅکله هم نه وی ویریدلې. بیا ووینئ چې موسې علیه السلام د فرعون په دربار کې دالله تعالې د پیغام د ورسولو له پاره و درید ،اودهمدې امصا څخه چې کله الله تعالې وغوښتل څو معجزې را څرګندې شوې. فرعون اودهغه ملګرو هغه جادو و ګانې ، دمقابلې له پاره یې جادو ګران راوغوښتل ، جادوګران په ټاکل شوې وخت راغلل ، اودخپل جادو څرګندونه یې وکړه. هغوې د کوچنیو کوچنیو لرګیو اورسیو څخه ماران جوړ کړل ، چې قران یې دا ډول یادونه کړې ده:

» کله چې د جادوګرانو امصا ګانې او رسۍ د هغوې د جادو په اساس په ځغاسته شوې ، نوموسې وویرید خو ویره یې په خپل زړه کې پټه وساتله. نومونږ ورته وویل چې: اې موسې ! مه ویریږه هم ته به غالبیږې ،هغه څه چې ستا په ښې لاس کې دي هغه را وغورزوه ، دا به ټول هغه شیانو چې دوې جوړ کړې دي تیر کړي، » (طه: ۶۹-۲۲/۲۰)

لږ څه غور وکړئ ! همغه سیدنا موسې علیه السلام او همغه امصا ، چې ددې نه مخته یې څو ځله په هغې تجربه هم کړې وه ، خو هر ځل هغه په مار بدلول دهغه په وس کې نه و اونه ورته دا ډاډ ور په برخه و چې زما د غورزولو وروسته به ددې څخه ستره اژدها جوړه شي ، او که نه د ویرید و اړتیا ورته نه وه. بلکه په پټه به یې را غورزولې وې او دا ټول هر څه به یې تیر کړې وې. خو دا د الله کار دې ، او که نه موسې علیه السلام په زړه کې ویره محسوسوله ، اوس یو مثال وویئ ، اود ا د دواړو جهانونو د سردار د سیدنا محمد صلی الله علیه وسلم په اړه دې:

د کفارو غوښتنو ته وګورئ اود هغه صلی الله علیه وسلم ځواب واورئ ، کفارو د معجزاتو د رابنکاره کولو غوښتنه کوله ، لکه چې الله تعالې په قران کریم کې داسې بیان کړي دي:

»هغوې وویل چې:مونږ ستا خبره نه منو . تر هغو چې ته زمونږ له پاره دا زمکه څیرې کړې او یوه چینه تږې را ونه کاږې. اویا ستا له پاره دکجور و او انګورو یو باغ وي اوته په هغې کې نهرونه روان کړې اویا ته اسمان ټوټې ټوټې کړې اوزمونږ په سر یې را پرې باسې لکه څنګه چې ته دعوې کوې. یا الله او ملائکې زمونږ مخې ته راوړې ، یا ستا له پاره د سرو زرو یو کور جوړ شي ،یا ته اسمان ته وخیژې ، خومونږ به ستا په ختلو تر هغې یقین ونه کړو تر څو چې ته پر مونږ باندې داسې یو لیکلې سند راوړې ، چې مونږ یې ولولو.(اې نبي !) ورته ووایه چې: زما رب پاک دې. زه خو یوائې یو پیغام راوړونکې انسان یم. » (بنې اسرائیل: ۹۳-۹۰/۱۷)

معجزه یوائې او یوائې د الله تعالې فعل دې ، هر وخت چې دالله تعالې له اړخه اجازه شوې نو زمونږ نبي صلی الله علیه وسلم معجزه ښوولې ده. د بدر په میدان کې هغه صلی الله علیه وسلم یو ډک موټې شګې هوا ته و شیندلې او هغه د کفارو په سترګو کې ولویدلې. ددې نه اخوا هغه وخت هم په یاد ولرئ چې د طائف بدمعاشانو زمونږ رسول په ډیره بې باکانه توګه زخمي کړ ،په تیږو یې وویشت ، او کله چې هغه صلی الله علیه وسلم د ډیرې ستومانتیا څخه هلته کیناستل غوښتل نو تیږو ویشتونکو هغه کیناستو ته پرې نه ښود او تللو ته یې مجبور کړ ،نو که په وس کې یې وایې یو موټې شګې به یې په لاس کې راخستې وای او په فضا کې به یې شیندلې وای ، په دې کار کې هغه ته هیڅ ډول ستونزه نه وه ، خو معجزه یوائې او یوائې دالله تعالې کار دې.

شاولې الله دهلوي محدث رحمة الله په خپل یوه کتاب (تحفة الموحدین) کې لیکي چې:« باید دانست که کرامت اولیا حق است و منکران از ایمان حلاوتي ندارد. خرق عادتیکه از انبیاء ظاهر شود انرا در عرف معجزه مي خوانند. او اګر از دیګر بزرګان پدید اید کرامتش مي نامد و منشاء هر دو یکي است. یعني قرب بارګاه الهي ، اما ظهور معجزه و کرامت باختیار بزرګان نیست بلکه با ختیار وقدرت خداي عزو جل است و بزرګان بذات خود قوت ظاهر کردن آن نمي دارند «

د لنډیز په خاطر به یې همدلته بس کړم. خو دا باید په ذهن کې ولرو چې کوم فریب ورکونکې تاسې په فریب کې وا نه چوی.

خپل ځواب به پخپله ورکوئ:

هیڅوک دې په دې غلطې انګیرنه کې نه پریوځي چې بل څوک به یې بار پورته کړي ، اویا به یې څوک مسؤلیت په غاړه واخلي ، الله تعالې فرمایی چې:

»اې د ایمان خاوندانو ! تاسې ټول د خپلو ځانو پخپله مسؤلین یاست. که چیرې تاسې هدایت وموند نو د بل چا ګمراه کیدل تاسې ته کوم زیان نه شي در رسولې.»(المائده: **۵/۱۰۵**)

اوبیا فرمایی چې:« دهغه څخه به بل کوم ظالم وي چې درواغ خبرې جوړې اوبیا یې الله ته منسوبوي یا د الله ریښتونې خبرې درواغ وګڼي. دې خلکو ته به د نصیبونو لیکلې ور رسیږي ، ان تر دې چې زمونږ ور لیږل شوې ملایکې دهغوې دروحونو د قبضولو په خاطر راشي او ووایی چې چې هغه چیرې دې چې تاسې د الله تعالې پرته را بلل ؟ ځواب به ورکوي چې هغوې ټولو مونږ پرې ایښې یو . په دې توګه به هغوې پخپله د خپلو ځانونو پر خلاف ګواهي ورکوی چې دوې کفر کاوه ،حکم به و کړل شي چې تاسې هم د پیریانو او انسانانو د هغو ډلو سره یو ځاې د جهنم ته ورننوځئ چې له تاسې مخته تیر شوي. کله چې یوه ډله په جهنم کې ور واچول شي نو هغوې به د خپل ځان په څیر بلې ډلې باندې لعنت وایی ان تر دې چې ټول به په هغه ځاې کې سره را ټول کړل شي ، وروسته راتلونکې خلک به د مخکې تیرو شوو خلکو په اړه وایی چې اې زمونږه پروردګاره ! دا هغه خلک دي چې مونږ یې ګمراه کړی وو ، دوې ته د اور دوه هومره عذاب ورکړې. حکم به وشي چې د ټولو له پاره دوه هومره عذاب دې مګر تاسې پرې نه پوهیږئ ، بیا به هغه تیرشوي خلک د خپل ځانه وروسته راغلیو خلکو په اړه وایی چې تاسې ته پر مونږ باندې هیڅ ډول فضیلت نه دې په برخه. (تاسې پخپله ګمراه کیدل غوښتل مونږ له تاسې سره څه کړي دي ؟) نن د خپلو کړنو سزا و څکئ.» (الاعراف: **۳۹-۳۷/۷**)

غور وکړئ چې هیڅ بهانه به نه په کار یږي ، ګمراه کونکي به په عذاب کې را ګیر وي ، خو دهغه فرمانبردار به دکومې بهانې یا حیلې په اساس خوندی پاته نه شی. هیڅوک به د هغه د حال پوښتونکې نه وی. د پیرې او مریدې دغه دعوې به درې وړې شی لکه چې الله تعالې فرمایی چې:

»هغه وخت چې فرمانبرداری کونکې خلک د خپلو فرمانبردارانو څخه بې زاره شي. عذاب به په خپله مخه کې وینې او د هغوې خپل منځې اړیکې به پرې کیږی. فرمانبردارانو به ورته وایی چې: هاې افسوس: که چیرې یو څل بیا مې دنیاته پریږدئ نو مونږ به د هغو خلکو څخه همدا سې بیزاره شو لکه څنګه چې هغوې نن زمونږ څخه بیزاره دي. په همدې توګه به الله تعالې هغوې ته د هغوې کړچار ور وښیي او د هغوې په زړونو کې به حسرت او افسوس وي او هغوې به په هیڅ توګه د دوزخ د اور څخه بیرون نه شي.» (البقرة: **۲/ ۱۶۷-۱۶۶**)

نن د همدې خلکو د دکانونو چلونکې وګړي، چې د همدې درواغجنو دعوې کونکو د تائید له پاره د (ژوندې دې وې) نعرې وهي ، باید خبر اوسي چې هغه ورځ به ډیره سخته وی چې په اړه یې الله تعالې فرمایی:

»په هغه وخت کې چې ظالم د غم په اساس خپل لاسونه چیچي ، وایی به چې اې افسوس ! زه د رسول الله صلی الله علیه وسلم په قدم تلم ، هاې افسوس ! چې فلان شخص مې خپل همناستې نه وې غوره کړې ، وروسته ماته ذکر (قران) هم راغلې و ، (خو زما همناستي) زه ګمراه کړم ، شیطان خو انسان په هلاکت کې اچوي ،بیا به رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایی چې: زما پروردګاره ! زما دې قوم دا قران دغسې ایښې و ، لکه چې هغوې بلکل پرې ایښې وي.» (الفرقان: **۳۰-۲۷/۲۵**)

دالهي احکامو او نبوی تګلارې شاته غورزونکې او د ړانده تقلید پسې تلونکې اوپه هغې باندې خپل ځان ځارونکې دې نن هم په خپلو اعمالو باندې نظر وکړی .

قران پاک دا ویرونکې حالت داسې انځوروی :

»کاشکې ! چې ته مجرمین په هغه حالت کې وویني چې هغوې د خپل پروردګار تر مخ ټیټ سر ولاړ وي او وایی چې : اې زمونږ پروردګاره ! مونږ و لیدل اوومو کتل. بس یو ځل بیا مونږ دنیا ته بیرته ستانه کړه تر څو مونږ نیک او صالح اعمال تر سره کړو . بې شکه چې مونږ ته یقین تر لاسه شوې دې « .

)السجده: ۳۲/۱۲ (

مه هیروئ ! چې دې نړۍ ته یواځې یو ځل راتلل دي. زمونږ د پیغمبر صلي الله علیه وسلم وینا ده چې مولانا حالی په خپل مشهور کتاب « مدو جزر اسلام » کې چې په (مسدس حالي) مشهور شوې دې ، داسې را خستې ده چې:

غنیمت ده ئ صحت ، علالت س ئ پهل ئ فراغت ، مشاغل ک ئ کثرت س ئ پهل ئ

جوانی ، بړهاپ ئ ک ئ زحمت س ئ پهل ئ اقامت ، مسافر کې رحلت س ئ پهل ئ

فقیرې س ئ پهل ئ غنیمت ده ئ دولـــت جو کرناه ئ کرلو که تهوړی ده ئ مهلت

»دنارو غتیا دمخه روغتیا غنیمت دې ، او د زیاتو مصروفیتونو دمخه فراغت غنیمت دې .

ځواني د زړښت د زحمت نه مخته ، او دمسافرت د رحلت نه مخته اقامت غنیمت دې .

د فقیرې څخه دمخه مال او دولت غنیمت دې نو هغه څه چې غواړې ویی کړې ، وېی کړه چې همدا مهلت دې«.

او که نه په ناهیلی کې غم او غصه دهیچا په کار نه راځی ، لکه څنګه چې الله تعالې فرمایی:

کافران به وایی چې: اې زمونږه پروردګاره ! مونږ ته د پیریانو او انسانانو څخه هغوې را څرګند کړه چې مونږ یی ګمراه کړي و تر څو مونږ هغوې د خپلو پښو لاندې کړو او ذلیله او خوار یی کړو «.

)حم السجده: ۴۱/۲۹(

همدا راز فرمایی چې :

»هغه ورځ چې د هغوې مخونه د اور په لور واړول شي ، نو وایی به دوې چې: هاې افسوس ! چې مونږ د الله او د هغه د رسول فرانبرداري کولې ، وایی به چې اې زمونږ پروردګاره ! مونږ د خپلو سیدنانو او پیرانو فرمانبرداري کوله ، همغوې مونږ د سمې لارې څخه بې لارې کړو ، اې پروردګاره ! هغوې ته دوه هومره عذاب ورکړه او په هغوې ډیر زیات لعنت وکړه .»(الاحزاب: ۲۸-۲۲/۳۳(

همدا راز الله تعالې فرمایی چې:

»کاشکې چې ته دهغو ظالمانو هغه حال وویني چې هغوې د خپل رب تر مخه ولاړ وي ، هغوې به یو په بل الزام لګوي ،کمزورې او تر فشار لاندې خلک به ځواکمنو او متکبرو خلکو ته وایی چې: که چیرې تاسې نه واست نو مونږ به مؤمن وای. دا جابر او مغروره خلک به ورته ځواب ورکړی چې: ایا هغه وخت چې تاسې ته هدایت راغلې و نومونږ تر تاسې منه کړي وئ ؟ بلکه تاسې په خپله مجرمین یاست ، بیا به کمزورې او بې وسې خلک دغو مغرور خلکو ته ووایی چې: همدا تاسې وئ چې شپه او ورځ به مو له مونږه سره مکر او فریب کاوه او مونږ ته مو د الله سره دشرک او کفر کولو حکم کاوه. کله چې دا دواړه ډلې عذاب ووینې نو خپله شرمندګي به پټه کړي. » (سبا: ۳۳-۳۱/۳۴(

زما په ځیر انسانانو!

»دا قافله له دې ځایه تلونکې ده ، دهغه وخته وویریږئ چې ستاسې تر مخه را روان دې «

هغه به د نفسا نفسي او دخپل ځان په اړه د فکر کولو وخت وی ، هیڅوک به دهیڅا مسؤلیت نه قبلوي ، نن چې مونږ دکومو دروغجنو دعوا کونکو ملاتړ کوو همغوې به له مونږه په هغه ورځ بیزاره وي او حکم به وشي چې :

»را تاو شئ دهغو ظالمانو څخه ، دهغوې دملګرو او دهغوې څخه چې دوې د الله څخه پرته معبودان ګڼل. دوې ته د دوزخ لاره ور وښیئ ، لږ څه هغوې تم کړئ !دهغوې څخه پوښتنه کیږی چې: په تاسو څه شوي وو ؟ اوس ولې یو دبل مرسته نه شئ کولې ؟ بلکه په دې ورځ به دوې ډیر زیات فرمانبرداره و ګرځي ، بیا به دوې یو بل ته مخ کړي او تر وبه پوښتي چې: همدا تاسو وئ چې پر مونږ باندې دخپل ځواک په زور را ختلئ ، هغوې به ځواب ورکړی چې: تاسې په خپله بې ایمانه وئ ، مونږ ته په تاسو باندې څه ډول غلبه را په برخه وه ؟ تاسو خو پخپله باغیان واست ، نن زمونږ د پروردګار فرمان پر مونږ باندې حق ثابت شو. مونږ په عذاب کې ککړ یو ، مونږ تاسې بې لارې کړئ ځکه چې مونږ په خپله لار ورکي وو. » (الصفت: ۲۳-۲۲/۳۷(

»ماته په دغه درونده انسان باندې خندا راځی غلطۍ په خپله کوي او لعنت په شیطان وایي«

خو دا ټول عذرونه به هسې عبث وګرزي ، لکه چې الله تعالې فرمایی:

»او کله چې دا خلک د الله تعالې تر مخه را برابر شي ، نو هغه وخت به د دوې څخه هغوې چې په دنیا کې کمزورې وو ، هغو خلکو ته چې د دوې څخه یې ځانونه غټ ګڼل وایی چې مونږ خو ستاسو فرمانبرداره وو . ایا تاسې زمونږ څخه د الله د عذاب لږ څه برخه لرې کولې شئ ؟ هغوې به ورته ووایی چې: که چیرې الله مونږ ته لار ښوونه کولې نو مونږ به هم تاسو ته لار ښوونه کړې وای. نن که مونږ صبر وکړو او که بې صبري ، یو برابر دي ، زمونږ د تښتې له پاره کومه لاره نه شته. کله چې پریکړه وشي نو شیطان به ووایی چې: هغه وعده چې الله له تاسې سره کړې وه هغه ریښتونې وه. ما هم له تاسو سره وعده کړې وه خو ما د وعدې مخالفت وکړ. ماته په تاسې باندې هیڅ ډول غلبه نه وه را په برخه. ددې پرته چې ما تاسو ته بلنه درکړه او تاسې هغه ومنله. نن تاسې ما مه ملامتوئ ، بلکه خپل ځانونه ملامته کړئ ، نن نه زه ستاسې فریاد ته رسیدلې شم او نه تاسې زما فریاد ته. دا چې تاسې زه د خدای سره شریکولم نو زه دهغې څخه بری الذمه یم ، بې شکه چې د ظالمانو له پاره دردناک عذاب دي.» (ابراهیم: ۲۲-۲۱/۱۴(

دا تکرار به جاري وي ، خو هیڅوک به هم مسؤلیت نه مني او نه به دوې دعذاب څخه خلاصی و مومي ، الله تعالې دهمدا ډول خلکو په اړه فرمایی چې:

»او کله چې دا خلک په دوزخ کې یو دبل سره په جګړه کې وي ، هغوې چې په دنیا کې کمزورې وو ، دخپلې ځانه هغه غټو ته به وایی چې مونږ خو ستاسې فرمانبردارہ وو . ایا تاسې د اور لږ څه برخه له مونږه څخه لرې کولې شئ ؟ مغرورانو به ورته ځواب ورکړي مونږ ټول په همدې کې یو او الله د بندګانو په اړه پریکړه کړې ده . ددوزخ خلک به د جهنم د ساتونکو څخه غوښتنه وکړي: چې تاسې خپل پروردګار ته دعا وکړئ چې زمونږ عذاب تر یوې لمحې پورې لږ راکم کړي. هغوې به ځواب ورکړی چې ایا ستاسې رسول تاسې ته واضحه دلایل نه و راوړي ؟ هغوې به ووایی چې : راوړي یی وو. بیا به هغوې ځواب ورکړی چې: اوس نو تاسې په خپله دعا وکړئ ، خو دظالمانو دعاوې به هسې خوشې ولاړې شي.» (المؤمن: ۴۰/۴۷-۵۰)

لږ څه غور وکړئ !دمشرک انجام وویني ، هغه تل دخپله پروردګاره مایوسه اوناهیلې اوسي. د نورو په واسطه ددعاوو کولو عادت هلته هم نه پریږدي ، هغوې نه الله تعالې خپل پروردګار ګڼلې او نه یی تړې په خپله دد عا کولو ضرورت احساس کړې دې. هملته هم وایی چې تاسې خپل پروردګار ته دعاوکړئ ، دوې به همداسې د درد په حالت کې ټکړې خوری او ګرځی به. د یوې دروازې څخه به ناهیلې کیږی او دبلې دروازې دړه به ورټکوي ، اودهغې ځایه څخه یی دمراد د نه ترلاسه کیدو وروسته بلې لورې ته درومي ، شیطان په مشرکانو باندې داسې سپریږي چې شرک ورته په خپله توحید تر سترګو کیږي .

دا مه هیروئ ! چې الله تعالې یوائې او یوائې یو ذات دې چې د خپل بنده څخه شرم کوي ، کله چې دهغه بنده دهغه څخه سوال کوی هغه یی خالې لاس نه پریږدي. نن هم وخت دې چې که چیرې تاسې ټول عمر د شرک په ګند کې تیر کړې وي ،توبه وکړئ ، بیرته راستانه شئ ، نو الله تعالې به ډیر غفور او رحیم و مومئ.

د الله د رحمت نه مه ناهیلي کیږئ:

ګورئ ! الله تعالې خپل دوست اوحبیب صلی الله علیه وسلم ته وایی چې:زما بندګانو ته زیرې ورکړه چې:

»اې زما بندګانو ! چې په خپلو ځانونو مو تیرې کړې ، دالله د رحمت نه مه ناهیلي کیږئ ، الله ټول ګناهونه بښي ،بې شکه هغه غفور اورحیم دې. دخپل پروردګار په لور را واوړئ اودهمغه مطیع او فرمانبرداره اوسئ ، مخکې له دې چې تاسې په عذاب کې را و نښلئ نوبیا به نه ستاسو کوم یار وی او نه مدد ګار. هغه څه چې ستاسې د پروردګار له اړخه نازل شوې دي ، دهغې څخه د ښو خبرو پیروي وکړئ ، پخوا له دې چې تاسې په نا څاپې توګه په عذاب کې اخته شئ اوتاسې ته وهم وګمان هم نه وی. بیا داسې نه وي چې ستاسې څخه کوم یو پښیمانه شی او وایی چې: هاې افسوس ! ما د الله په اړه تقصیر کړی و بلکه زه خو هسې د ټوکو کونکو په ډله کې شامل شوې وم. بیا ووایی چې که چیرې ماته الله هدایت کړې واې نوزه به د پرهیزګارانو څخه واې. اویا کوم یو ستاسې څخه عذاب وویني نو وایی چې: هاې افسوس ! که چیرې ماته د یوځل بیا ستنیدو فرصت ترلاسه شی نوزه به دنیکې کونکو څخه وګرځم» (الزمر: ۳۹/۵۳-۵۸)

د زړه څخه دا غلطه انګیرنه و کاږئ چې د الله تعالې په فرمانبرداری کې به تاسې ته کوم زیان در ورسیږي ، په قران پاک کې الله تعالې د خپلو فرمانبرداره بندګانو سره د دنیا دښایسته کولو وعده هم کړې ده . راځئ دغه آیت دنمونې په توګه ولولئ ، الله تعالې فرمایی چې:

»که چیرې دې د کلیو خلکو ایمان راوړې واې او پرهیزګاري یې خپله کړې واې ، نو مونږ به پر هغوې د اسمان او زمکې دبرکتونو دروازې پرانستې واې ، خو دوې دروغ ګڼې او مونږ هغوې دهغوې د اعمالو په بنسټ را نیسو . »(الاعراف: ۷/۹۶)

وویئ ! په دنیا کې نن د دولت او مال د ډیرښت سره سره بیاهم د زړه سکون نا پیدا دې. د دې علت دا دې چې د خلکو د نافرمانیو په اساس الله تعالې دبرکتونو دروازې بند کړې دي ، او دهغه کار څخه چې الله برکت لرې کړي نو سکون او اطمینان به په کې څه ډول را پیدا شی ؟ تاسې د دې فرمانبرداری میوې په دنیا کې هم تر لاسه کولې شئ او په قیامت کې هم. هغه ځای کې چې د تیارو پسې تیارې وي او د خپلو نیکو اعمالو د رڼا پرته نوره رڼا نه تر سترګو کیږي ،لکه څنګه چې د الله تعالې فرمان دې:

»په هغه ورځ به ته مؤمن نارینه او مؤمنې ښځې وویني چې د هغوې نور به دهغوې مخې او د واړو اړخونو ته ځغلي ، هغوې ته به وویل شی چې تاسې ته دهغوې جنتونو زیرې درکول کیږي چې نهرونه په کې روان دي ، تاسو به هلته تل تر تله اوسئ ، دا ډیره ستره بریا ده. په دې ورځ به منافق نارینه او منافقې ښځې دایمان خاوندانو ته وایی چې: زمونږ لورې ته خو یو نظر وکړئ تر څو مونږ هم ستاسې له رڼا او نور څخه ګټه واخلو . هغوې ته به وویل شي چې شاته ولاړشئ ، دخپل ځان له پاره دبله کومه ځایه رڼا را وړئ، په دې وخت کې به د دوې تر منځه یو دیوال و درول شی ، په هغې کې به یوه دروازه وي د دې دروازې دننه به رحمت وي او بهر به ترې عذاب. دغه دنوره بې برخې به هغو دښه نصیب خاوندانو(خوشنصیبو) ته اواز کوي اووایی به چې: ایا مونږ له تاسې سره یو ځای نه اوسیدو ؟ هغوې به ځواب ورکړې چې ولې نه. خو تاسو خپل ځانونه په فتنه کې اچولې و. تاسو انتظار کاوه او په مصلحتونو کې را نښتې وئ ، تاسو هغو درواغجنو هیلوپه دوکه کې اچولي واست. ان تردې چې د الله حکم راغې. تاسې هغو فریب ورکونکو د الله په اړه په فریب کې واچولئ ، نن به له تاسې او کافرانو څخه هیڅ ډول فدیه (بدله) و نه منل شی. ستا سې د اوسیدو ځای اور دې.(تاسې خو هیڅکله هم الله د مولا په څیر نه و منلې) نن همدا دوزخ ستاسې مولا دې اودا بدترین انجام دې.. ایا د ایمان په دعوا کونکو باندې تر اوسه پورې وخت نه دې راغلې چې دهغوې زړونه د الله په یاد کې ویلې شي او دهغه د نازل کړي شوي حق تابعداري وکړي او دوې دهغو خلکو په څیر و نه ګرځي چې پخوا ورته کتاب ورکړل شوې و ، او د وختونو په تیریدو سره دهغوې زړونه سخت شول او دهغوې څخه ډیرکي یې فاسقان وګرزیدل. » (الحدید: ۵۷/۱۲-۱۶)

درب العالمین سره عهد و پیمان او دهغې غوښتنې:

الله تعالې د انسانانو د پیدایښت تر مخه دهغوې څخه یوه ژمنه اخستې وه او هغه داوه چې ذکر یې الله تعالې به قران کریم کې داسې کړې دې:

» الست بربکم» ایا زه ستاسې رب نه یم ؟ په هغه وخت کې ټولو ویلي وو چې:« ولې نه ! اې زمونږه پروردګاره !» په هغه وخت کې ټولو درب په ربوبیت باندې اقرار کړې و .

یعنې د الله تعالې په ربوبیت باندې اقرار کول د انسانانو په فطرت او وجدان کې داخل دي. نو د الله تعالې د دې ربوبیت مطلب او غوښتنه څه ده ؟

همدا چې انسان په خپله نه پیدا کیږي ، بلکه هغه د کائیناتو خالق پیدا کړې دي. او هغه یې هسې د لوبې او تماشې له پاره نه دي پیدا کړې بلکه د یوه مقصد له مخې یې هغه ته وجود ورکړې او هغه مقصد د الله تعالې عبادت او اطاعت دي.

اوس د دې ربوبیت مطلب او غوښتنه داده چې: انسان یوائې د همغې عبادت وکړي او د همغې اطاعت وکړی. د الله تعالې پرته دبل چا عبادت هم جایز نه دي او د اطاعت حق لرونکې هم یوائې او یوائې الله تعالې دي.

د الله تعالې پوښتنه:

الله تعالې له تاسې څخه یوه پوښتنه کړې ده:

»ایا الله د خپل بنده له پاره کافي نه دي؟« (الزمر: ۳۹/۳۶)

له تاسې سره د دې پوښتنې له پاره څه ډول ځواب شته ؟ په خپل ژوند یو نظر وکړئ ، هغه د رحمانیت د صفت لاندې تاسې ته څومره نعمتونه درکړی دي ، اعلان کوي چې له ماځخه د غوښتونکو له پاره زما رحیمیت ځانګړې دې :

»او هغه څه چې تاسې وغوښتل ، درموکړل. او که چیرې تاسې د الله د نعمتونو حساب وکړئ ، هیڅکله به یې ونه کړاې شئ. یقینا چې انسان ډیر بې انصافه اونا شکره دې.« (ابراهیم: ۱۴/۳۴)

ولې دومره بدګمانی ؟ او دا دومره صدقې او واسطې د څه له پاره ؟

وما علینا الا البلاغ

لنډیز:

درنو لوستونکو ! هر څومره لنډیز چې ما کولې شو هغه مې وکړ. ویریدم چې خبره به را ځخه اوږده شي. او که نه داخبرې پاې ته رسیدونکې نه دي. هغه څه چې د قران د لوست نه وروسته ما زده کړې هغه مې ستاسو تر مخ کیښود دې خو شونې ده چې په ځینو ځایو کې به ما د قران مفهوم په سهي توګه نه وی وړاندې کړې. الله تعالې دې ښښنه وکړي ،خو که چیرې کوم داسې ځای وي نو ماته د یوه لیک په ذریعه خبر راکړئ ، خو که چیرې زما خبره سهي وی نو ستاسو څخه غواړم چې د انصاف غوښتنه پوره کړئ او هغه داډول چې د ډیرو نه ډیرو خلکو ته دا پیغام ور ورسوئ ، اوزما له پاره دخیر دعا وکړئ.

زه نه د علم خاوند یم او نه د علم د خاوند کیدو کومه دعوا کوم. خو که چیرې ریښتیا خبره یوه جاهل اوناپوه انسان هم وکړي ، دهغې منل د عقل د خاوندانو کار دي.

ستاسو د دعاوو غوښتونکې :

بشير احمد لودهي، (بې-اې ، بې ايڇ(

فتح ګړھ ، سيالکوټ ،۲۵ فروري ۱۹۸۸

ژباړه: قريب الرحمن سعيد

ناروي ، اوسلو : ۸ جنوري ۲۰۱۱

د قریب الرحمن سعید په اړه

د ویکیپېډیا لخوا

قریب الرحمن سعید (۲۰ د جون ۱۹۵۲) د ننګرهار ولایت یو تکړه ژورنالست، سیاسي کارپوه، لیکوال او ژباړونکی دی. هغه په افغانستان کې دننه او د افغانستان نه دباندې په افغاني رسنیو کې منظمې لیکنې هم خپرې کړي او د نورو ژبو نه یې یو شمېر کتابونه هم پښتو ژبې ته ژباړلي دي.

د قریب الرحمن سعید پخوانی تخلص مولوي زاده ؤ چې د جهاد په وختونو کې یې سعید غوره کړی. هغه د مولوي ګل رحمن دیوبندي زوی دی. نومورې د افغانستان د ننګرهار ولایت د روداتو د ولسوالۍ په شارسول کلي کې زېږېدلی دی. د نومورې پلار مولوي ګل رحمن دیوبندي د خپل وخت یو لوی عالم، ښه لیکوال او شاعر ؤ.

خپلې لومړنۍ زده کړې یې د روداتو د ولسوالۍ د احداد په لومړني او منځني ښوونځي کې سر ته رسولي بیا د ننګرهار لیسې نه یې د ۱۲ ټولګي بریلیک اخیستی. د لوړو زده کړو پیل یې د کابل په پوهنتون کې د ساینس فاکولټي د کیمیا او شمېرپوهنې په څانګه کې کړی چې په ۱۹۷۵ ز. کال کې له همدغې پوهنځي نه بریالی راوتلی. تر دې وروسته په ۱۹۸۴ ز. کال کې یې د لندن په ستي یونېورسټي (د لندن د ښار پوهنتون) کې د ژورنالیزم ۸ اونیزه کورس بشپړ کړی چې په دې څانګه کې یې د ماسټرۍ تر کچې کورسونه لوستي دي. په ۲۰۰۸ ز. کال کې په ناروې کې د اوسلو په پوهنتون کې د ټولنیزو پوهنو د پوهنځي څخه د سیاسي او ټولنیز اقتصاد دوهم لیسانس ترلاسه کړی او د م مهال په همدې څانګه کې خپل د ماسټرۍ د بریلیک په لاس ته راوړلو بوخت دی.

1. د ننګرهاد د ولایت د روداتو د ولسوالۍ د احداد په لیسه کې د کیمیا اوریاضې استاد .

2. دلیږد په دیار کې پر افغانستان کې د روسي پوځ د یرغل پر خلاف د نړېوالو رسنیو سره د اړیکو مسئول .

3. د مطبوعاتو او معلوماتو (Press and information) د دفتر عمومي مشر .

4. د هجرت د اردو ژبې مجلې بنسټ اېښوونکې او مسئول مدیر .

5. د افغان خبرې اژانس (Afghan News Agency ANA) بنسټ اېښوونکې او عمومي مشر

6. د اوه ګوني یووالي (دافغانستان دمجاهدینو داسلامي اتحاد) ویاند .

7. د روزنیزه او ټولنیزه مؤسسو او په ځانګړې توګه د مهاجرینو د کوچنیانو د فعالو سره یو فعاله ونډه اخستونکې .

8. د افغانستان د حزب اسلامي د اجرائیه شورا غړی ، د دې ګوند د فرهنګي کمیټې مشر او د همدې ګوند ویاند .

9. د افغانستان د عظمې صدارت د مطبوعاتو عمومي رئیس او د صدراعظم ویاند .

Download from: aghalibrary.com

10. د اطلاعاتو او کلتور د وزارت د کمیسیون رئیس او د دغه وزارت سرپرست وزیر. او اوس

11. په اروپا کې د حزب اسلامي افغانستان د سولې د جرګګۍ مشر.

ځانګړي وړتوبونه

قریب الرحمن سعید د لندن په **(Kingsway-Princeton college)** کالج کې د انګلیسي ژبه زده کړې همدا راز په ۱۹۹۱ ز. کال کې د امریکا د نبراسکا د پوهنتون د سکالرشپ له مخې د انګلیسي ژبې د زده کړې کورسونه بشپړ کړي. هغه د خپلې مورنۍ ژبې تر څنګ په فارسي، عربي، اردو، انګرېزي او ناروېژي ژبو ښه پوهېږي او خپلې لیکنې هم پرې کولای شي.

د استاد قریب الرحمن سعید نورې پښتو ژباړې:

1. اسلامي سیات.(مولانا ګوهر الرحمن«رح») (چاپ شوی(

2. اسلامي ریاست.(مولانا ابوالاعلي مودودي «رح»)(د چاپ لاندې(

3. خلافت او ملوکیت..(مولانا ابوالاعلي مودودي «رح»)(چاپ شوی(

4. پرده..(مولانا ابوالاعلي مودودي «رح»)(چاپ شوی(

5. د حدیثو د انکار نه د قران تر انکاره پورې. (مولانا عبدالسلام رستمي «رح»)(چاپ شوی(

6. دنبوت پائۍ (مولانا عبدالسلام رستمي «رح»)(د چاپ لاندې(

7. دصلاح الدین یوبې ریښتنې پیښې (دایمان پلورونکو داستان) (التمش) (د چاپ لاندې(

8. د رسول الله (ص) د انقلاب حکمت.(سید اسعد ګیلاني «رح»)(چاپ شوی(

9. یو شمیر نورې کوچنۍ رسالې (په اردو او پښتوژبو) چې نومونه یې زما په لیکنو کې کتلائ شئ.

10. د بایزید یلدرم تاریخي په زړه پورې ناول.

11. دسلطان علاو الدین خلجیي په زړه پورې ناول.

12. دشیرشاه سورې مشهور ناول (همدا اوس د ژباړې لاندې دې(

13. لاسوندونه او وثیقې: د رسول الله ص له وخته تر راشدینو خلفاؤ پورې (ترچاپ لاندې دې(

Download from: aghalibrary.com

14. زمونږ آند (همدا اوس دکار لاندې دې(

15. مونږ او توحید د بشیر احمد لودهي لیکنه (همدا اوس دچاپ لاندې ده(

16. زیات شمیر پښتو مضامین او دانګلیسي او د اردو ژبو څخه ژباړل شوي او هم په انګلیسي ژبه سیاسي شننې ، مقالې او لیکنې چې په پښتو او نګلیسي ژبو ورځپاڼو او یو شمیر اونیزو او میاشتنیزو کې خپاره شوې دي(په خواشینۍ سره چې ریکارډ یې له ژباړن سره نشته(.

پـــای

Download from: aghalibrary.com